JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti ● 102. vuosikerta 30.10.2026

7 | 26

Katugallupissa haastateltu voi päätyä meemisisällöksi
s. 4

Liiton jäsenten ansiot kasvoivat
s. 6

VEN ohjeistaa mutta ei tuomitse
s. 23

STT:n alasajo veti toimituksen hiljaiseksi 12

KUVA: HELI SAARELA

Graafinen suunnittelija Heikki Lotvonen luo itselleen sopivat työkalut.

s.38

Marjo Oikarinen oli Lännen Median viimeinen työntekijä.

s.18

Poliisihallituksen viestintäpäällikkö Marko Luotonen vastasi kohtuuttomiin väitteisiin.

s.10

Marja Honkonen ● marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Emme ehkä tarvitse "juttutukkua", mutta tietotoimiston kyllä

On hyvin mahdollista, että ensi vuonna Suomessa ei ole enää omaa kansallista uutistoimistoa.

Vuonna 1887 perustettu Suomen tietotoimisto on käynyt viime viikot neuvotteluja lähes koko henkilöstönsä irtisanomisesta. Se valmistautuu ajamaan uutistoimintansa alas ensi keväänä, mikäli jonkinlaista ihmettä ei sitä ennen tapahdu.

Ihmeidentekijöitä ei ole ollut jonoksi. Omistajat ovat haluttomia paikkaamaan enempää tietotoimiston tappioita, eivätkä poliitikotkaan ole luvanneet sille juuri muuta kuin lämpimiä ajatuksia.

Helmikuussa luvattua noin miljoonan euron tukea ei ehditty panna maksuun.

Lähes kaikkien mielestä oma kansallinen, perinteikäs uutistoimisto on kyllä tosi tärkeä. Kaikki arvostavat sen tuottamia laadukkaita ja luotettavia sisältöjä. Kaikki haluaisivat pitää STT:n hengissä. Mutta eivät omalla kustannuksellaan.

Näyttää epätodennäköiseltä, että STT voisi mitenkään jatkaa nykymuotoisena. Tilanne on sen taitaville ja sitoutuneille journalisteille epäreilu, ja kotimaiselle mediakentälle poikkeuksellinen ja historiallinen järistys.

MITÄ OMAN UUTISTOIMISTON hukkaaminen sitten tarkoittaisi suomalaiselle yhteiskunnalle? Joidenkin mielestä ei juuri mitään.

Esimerkiksi *Iltalehden* vastaava päätoimittaja **Perttu Kauppinen** arvioi muutosneuvotteluuutisten jälkeen MTV:n haastattelussa, ettei suomalaiselle yhteiskunnalle, medialle tai tiedonvälitykselle tapahdu mitään pahaa.

Kauppinen on oikeassa siinä mielessä, että ilman uutistoimistoakin Suomessa tehdään uutisia ja muuta laadukasta journalismia. Iltapäivälehdet, suuret päivälehdet ja Yle tuottavat päivittäin hengästyttävän määrän sisältöä.

Uutistoimisto on kuitenkin paljon muutakin kuin "juttutukku", kuten tämän lehden kansijuttu kertoo. STT on tuottanut asiakkailleen

KUVA: MARJAANA MALKAMÄKI

Neulelehti Laineen tuottajan Tiia Pyykön valikoimilla ohjeilla neulotaan ympäri maailmaa.

s.30

On outo ajatus, ettei sokkelin poistaminen talosta vaikuttaisi taloon millään tavalla.

muun muassa uutispäivän suunnittelua tukevia palveluita, moderointia ja yöpäivystystä. Se on tarjonnut uutisten taustoitukseen laajan arkistonsa ja kertonut suurimmista uutistapahtumista usein ensimmäisenä. Lehtikuvan arkisto on mittaamattoman arvokas. Maakuntialehtien on täysin mahdotonta pitää yllä nykyistä vastaavaa uutisseurantaa ilman kansallista uutistoimistoa.

STT on ollut suomalaiselle uutistoiminnalle kivijalka, jonka päälle rakentaa omia näkökulmia, paikallistuksia, jatkojuttuja ja analyyseja.

On outo ajatus, ettei sokkelin poistaminen talosta vaikuttaisi taloon millään tavalla.

JOTTA DEMOKRATIA TOIMII, kansalaisten on saatava tietoa. Lisäksi tietoon on voitava luottaa.

Tekoälyn aikana informaation määrä ei ole ongelma. Luotettavan tiedon hukkuminen tauhkan joukkoon sen sijaan on.

Helsingin Sanomain Säätiön yliasiamies **Laura Saarikoski** pohti 21. lokakuuta Ylen ja korkeimman hallinto-oikeuden seminaarissa, voisiko juuri luottamus olla median ydintuote tekoälyn ajassa.

Saarikosken mielestä perinteisen median pitäisi olla paikka, johon yleisö voi mennä tarkistamaan, onko heidän sosiaalisessa mediassa näkemänsä totta. Medialle tulee hänen mukaansa tärkeä verifiointirooli.

Tutkija **Heikki Hellman** puolestaan arvioi Ylen haastattelussa, että mikäli STT loppuu, se pitää perustaa uudelleen – kenties vain toisessa muodossa. Hellman itse viittaa yhtiömalliin, mutta myös toiminnan täytyy uudistua.

Jos STT loppuu, sen tilalle kannattaa tuskin perustaa uutta ”juttutukkua”. Sen sijaan varmennettua ja riippumatonta tietoa sekä yhteistä tilannekuvaa juuri suomalaisille tuottava tietotoimisto on jotain, mitä tarvitsemme myös jatkossa. Sitä valtionkin kannattaisi tukea. Yritysten tukeen menevien miljardien joukossa oman kansallisen uutistoimiston pelastamisen hinta on häviävän pieni.

KUVA: OUTI NEUVONEN

Pelit-lehden toimituspäällikkö Niko Nirvi on jo eläkeiässä, mutta ei suunnittele eläkkeelle jäämistä.

s.20

"Turvallisuusajattelu kaventaa yhteiskunnan avoimuutta"

Marjaana Varmavuori

s.35

Kannen kuvitus: Klaus Welp

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti 102. vuosikerta 30.10.2026

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA / ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIHTEERI / REDAKTIONSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 8 / 2026
ILMESTYY 4.12., AINEISTO 25.11.

ILMOITUSMYYNTI:
www.journalisti.fi › ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA JOURNALISMIA

Katugallup voi tehdä haastatellusta meemisisältöä, kirjoittaa Salla Varpula

Salla Varpula, teksti ● Aapo Huhta, kuva

SALLA VARPULA

- 31-vuotias toimittaja.
- Työskentelee *Helsingin Sanomien* sometiimin tuottajana ja kehittää lehden sosiaalisen median ja videokerronnan tapoja.
- Valmistunut Tampereen yliopistosta yhteiskuntatieteiden maisteriksi pääaineenaan journalistiikka.
- Asuu Helsingissä.

Annin lempieläin on pupu. **Nellalle** Leijonien voiton merkitys on se, että hän pääsee dokaamaan.

Yksittäiset hahmot ja lausahdukset ovat katuhaastattelujen polttoainetta. Ne jäävät elämään kansan kollektiiviseen muistiin. Lausahdus muistetaan, sen julkaisijaa ei.

Mikrofonin kanssa kadulla kulkevat toimittajien lisäksi tiktokkaajat ja mainostajat. Somefeedissä videogallup voi kuitenkin näyttää samalta riippumatta siitä, onko sen julkaisija Yle, tubettaja vai mainostoimisto.

Journalistia sitovat *Journalistin ohjeet* ja vastuu haastateltavasta. Se ei kuitenkaan tee katugallupista automaattisesti eettistä tai journalistisesti perusteltua. Journalismi voi toimia kaikkien ohjeiden mukaan ja silti aiheuttaa seurauksen, jota toimitus ei osannut ennakoida.

Nellasta tuli hetkessä koko Suomen tuntema Nella. Yhdysvalloissa seksiaiheiseen katuhaastattelukysymykseen vastanneesta **Haliey Welchistä** tuli Hawk Tuah Girl.

Viraaliksi päätyneitä haastateltavia syytetään välillä julkisuudenkipeiksi. Viraaliksi päätyminen ei kuitenkaan ole sama asia kuin julkisuuteen pyrkiminen. Suostumuksen haastatteluun voi antaa, suostumusta viraaliuteen ei. Kukaan ei voi ennustaa, näkeekö videon kaksi tuhatta vai kaksi miljoonaa ihmistä.

Eikä viraalius aina ole onnellinen sattuma. Sitä voidaan myös etsiä editointipöydällä. Myös toimituksissa katsotaan näyttökertoja, ja houkutus nostaa videon alkukoukuksi hauskin tai häkellyttävin vastaus on suuri.

Katuhaastattelun viehätys syntyy usein ihmisestä, joka unohtaa antavansa haastattelua ja vastaa spontaanisti. Mitä estottomampi vastaus, sitä parempi klippi. Samalla haastateltava voi olla huonoimmillaan arvioimaan julkaisemisen seurauksia.

Saako toimittaja tehdä ihmisestä meemisisältöä vain siksi, että tämä sanoi kadulla kameralle kyllä?

OLEN ITSE TEHNYT *Helsingin Sanomien* somekanaviin lukuisia videogallupeja.

Aiemmin niiden tekemisen vaikeus oli siinä, että ihmiset arastelivat kameraa. Nykyään etenkin nuoret haastateltavat miettivät yhä enemmän, mihin algoritmi videon vie. Viraalit katuhaastattelut opettavat ihmisiä varomaan juuri sitä spontaaniutta, jonka varassa koko formaatti toimii.

Ymmärrän hyvin, miksi katugallupeja tehdään. Hyvä katuhaastattelu tuo journalismiin ihmisiä, ääntä ja yllätyksiä.

Olisi sometuottajalta erikoista väittää, ettei miljoonalla katselulla Instagramissa olisi mitään arvoa. Totta kai on: tavoittavuus tekee tiedotusvälinettä tutuksi ihmisille, jotka eivät muuten kohtaisi sitä.

Kaikki näyttökerrat eivät kuitenkaan tee samanlaista brändityötä. Arvo syntyy myös siitä, millaista mielikuvaa näkyvyys rakentaa. Jos media katoaa viraalin klipin taakse, osa hyödystä katoaa sen mukana.

Se on ongelma ajassa, jossa journalismi yrittää vakuuttaa nuoria omasta erityisestä arvostaan.

Katugallupissa ongelma korostuu. Sama ”vox popin” estetiikka voi tulla seuraavalla pyyhkäisyllä vastaan vaikuttajan tai tofua myyvän yrityksen tilillä.

KATUGALLUPISTA ON TULLUT SOMESSA aitouden visuaalinen kieli. Sitä käyttää journalisti, vaikuttaja ja mainostaja. Heiluva kamera ja mikrofoni lupaavat tavallisen ihmisen ”oikeaa mielipidettä”, vaikka tilanne olisikin rakennettu. Katugallup on mainostajalle arvokas siksi, ettei se näytä mainokselta.

Siksi toimituksissa pitäisi kysyä yhä useammin, miksi katugallup tehdään.

Ratkaisevaa ei ole, kysytäänkö eduskuntavaaleista vai ihmissuhteista. Tavallisten ihmisten kokemuksilla voi olla journalistista arvoa lähes aiheesta kuin aiheesta. Tärkeintä on tarkoitus. Yritämmekö ymmärtää jotakin vai löytää mahdollisimman jaettavan vastauksen?

Nuoria yleisöjä pitää tavoittaa siellä, missä he ovat. Journalistisen median ei kuitenkaan kannata yrittää erottua Tiktokissa sillä, että se osaa näyttää mahdollisimman paljon Tiktokilta.

Sen pitää antaa somessa jotain, mitä muu some ei anna. ●

Media-alan kokonaisansiot ovat tasaisessa kasvussa

SJL:n sopimusalojen ansiokehitys 2006–2026*

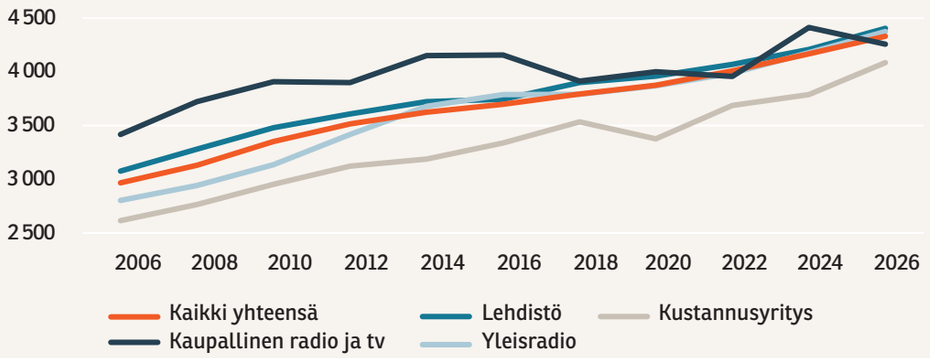

Näin palkkatutkimus tehtiin:

Kysely lähetettiin sähköpostitse Journalistiliiton työsuhteisille jäsenille huhtikuussa 2026. Siihen vastasi yhteensä 1 530 liiton jäsentä. Vastausprosentti oli 26.

Tutkimuksen teki tutkimusyhtiö Verianin tutkimusjohtaja **Sakari Nurmela**.

Liitto selvittää työsuhteisten ja freelancereiden ansioita vuorovuosina. Edellisen kerran työsuhteisten palkkatutkimus tehtiin 2024.

*Tutkimus on seurannut elokuva- tv-tuotantoalan ansioita vuodesta 2022. Siksi ne eivät ole mukana pitkän ajan vertailussa.

Lähde: SJL:n palkkatutkimus 2026 / Verian

Media-alalla tienaa eniten lehdistössä

Kokonaisansio/kk, keskiarvo euroa

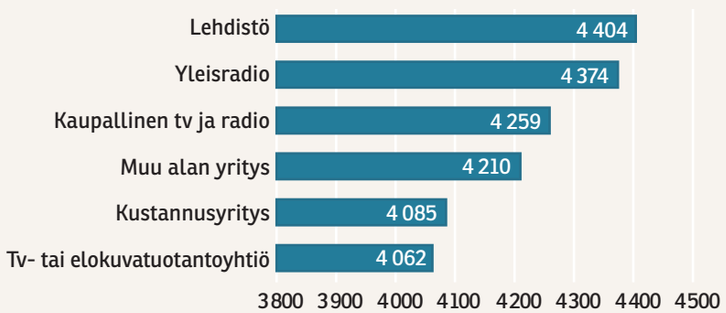

Lehdistössä eniten tienaa Alma Mediassa, vähiten TS-Yhtymässä

Kokonaisansio/kk, keskiarvo euroa

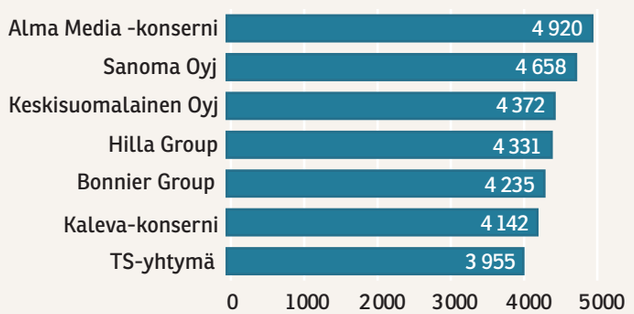

Keskiansio nousi yli neljän tonnin kaikilla mediatoimialoilla – parhaiten tienaa Alma Medialla

Manu Marttinen, teksti ● Heli Saarela, grafiikka

JOURNALISTI fi

Journalistin toimitussihteeri Manu Marttinen kirjoitti *Kirkko ja kaupungin* rekrytoinnista. "Media-alan työtilanne on hankala, eikä töitä saati vakituisia työpaikkoja ole juurikaan tarjolla. Silti hakeutuminen toimitukseen, jonka arvoja epäilee tai ei koe niitä omikseen, voi johtaa ennemmin tai myöhemmin hankaluuksiin." Lue lisää: **Journalisti.fi**

Yliopisto-lehden toimittaja Topias Haikala piti **Manu Marttisen** käsitystä *Kirkko ja Kaupungista* outona. "Hänen mukaansa toimittajan, joka miettii uskonnon perimmäisiä kysymyksiä, ei kannata hakea lehteen töihin. Itse sanoisin, että juuri tuollaisen ihmisen kannattaa hakea *Kirkko ja kaupunkiin*." Lue lisää: **Journalisti.fi**

Journalistiliiton jäsenten kokonaisansiot ovat loivassa kasvussa. Eri toimialoista eniten nousivat tv- ja elokuvatuotantoyhtiöiden työntekijöiden ansiot, noin 10 prosenttia kahdessa vuodessa. Seuraaviksi eniten nousua oli kustannusyrityksissä (7,8), Yleisradiossa (4,7) ja lehdistön työpaikoissa (4,6 prosenttia).

Tiedot ilmenevät Journalistiliiton työsuhteisten jäsenten marraskuussa julkaistavasta palkkatutkimuksesta. Kokonaisansio sisältää peruskuukausipalkan päälle tulevat mahdolliset ilta- ja viikonloppulisät sekä ylityökorvaukset.

Tiedot on kerätty otostutkimuksena, joten yksittäisen vastaajan palkka voi vaikuttaa paljonkin suuntaan tai toiseen. Tulokset eivät siis kerro kaikkien alalla olevien vakituisten työntekijöiden yhteenlaskettua palkkasummaa.

Kustannustoimittajien ja tv-elokuva-alan kuukausipalkkaisten työntekijöiden ansioiden nousu tarkoittaa sitä, että kaikki työntekijät tienaavat Journalistiliiton toimialoilla nyt keskimäärin yli neljä tuhatta euroa kuussa.

Se on Journalistiliiton edunvalvontajohtajan **Petri Savolaisen** mieleen.

”Erityisesti ilahduttaa se, että elokuva- ja tv-ala sekä kustannusala ovat kuroneet palkoissa kiinni muita aloja”, Savolainen sanoo.

ANSIOIDEN KASVU EI KUITENKAAN OLE tasaista kaikilla aloilla. Palkkatutkimuksen mukaan kaupallisen radion ja television työntekijöiden kokonaisansiot pienenivät noin 3,5 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna.

Savolaisen mukaan laskua selittävät muutokset MTV:n työntekijöiden palkoissa. Yhtiö on vähentänyt väkeä ja sieltä on jääty myös eläkkeelle.

”MTV:ltä on eläköitynyt hyväpalkkaisia toimittajia, ja jos tilalle on palkattu uusia, he ovat selvästi pienempipalkkaisia. Se näkyy tilastoissa”, Savolainen sanoo.

MTV on kaupallisen tv- ja radioalan suurin työllistäjä. Muita saman toimialan yrityksiä ovat esimerkiksi Nelonen Median radiokanavat ja Bauer Media.

Kaupallisissa radio- ja tv-toimituksissa tienasi vielä 2000-luvulla selvästi alan keskiarvoa enemmän. Erot alkoivat tasoittua vuoden 2012 jälkeen esimerkiksi MTV:n kiristyneen talouden seurauksena. Tänä vuonna kaupallisen radio- ja televisioalan ansioiden keskiarvo alitti kaikkien alojen keskiarvon.

LEHDISTÖN PALKKAKÄRJESSÄ ovat iltapäivälehtien, valtakunnallisten päivälehtien ja yleisaikakauslehtien toimittajat. Eri tehtävistä isoimmat ansiot ovat ulkomaan, politiikan, työmarkkinoiden ja talouden toimittajilla.

Eniten tienaavat yli 60-vuotiaat ja vähiten alle 30-vuotiaat. Suurimpiin ansioihin pääsee Helsingin seudulla, keskimäärin 4 470 euroa kuussa. Maakuntien pääkaupungeissa vastaava luku on 4 150 euroa. Muiden kaupunkien tai kuntien ansioiden keskiarvo oli vajaa 3 900 euroa.

Mediakonserneista parhaiten toimittajilleen maksaa Alma Media. Tutkimuksen mukaan Alma Mediassa työskentelevien vastaajien kokonaisansioiden keskiarvo on noin 4 900 euroa. Alma Media julkaisee useita talouslehtiä ja muun muassa *Iltalehteä*.

Seuraaviksi parhaiten tienaavat Sanoma- ja Keskisuomalainen-konsernien työntekijät.

Pienimpiin kokonaisansioihin journalisti jää *Turun Sanomia* julkaisevassa TS-yhtymässä, jossa kokonaisansion keskiarvo on noin tuhat euroa vähemmän kuin Alma Medialla.

Koko alan kokonaisansioiden keskiarvo on 4 333 euroa. Se on vajaat neljä prosenttia eli 165 euroa enemmän kuin vuonna 2024.

Kokonaisansioiden kasvu on pienempi kuin liiton neuvottelemat vuoden 2025 tes-palkankorotukset. Ne nostivat palkkoja kahden vuoden aikana yhteensä viisi prosenttia.

Ero tutkimuksen tulosten ja tes-korotusten välillä selittyy niin ikään hyväpalkkaisten työntekijöiden eläköitymisillä, kun alalta lähtevien tilalle on palkattu pienempipalkkaista työvoimaa.

Koulutuksella sai hieman paremmat ansiot. Alan tutkinnon suorittaneiden keskimääräinen ansio oli noin 4 500 euroa, kun muun korkeakoulututkinnon suorittaneiden keskiansio on 4 270 euroa.

Naisjournalistin euro on 96 senttiä, joka on selvästi kaikkien palkansaajien keskiarvoa isompi luku. Suomessa naisen euro oli vuonna 2023 noin 84 senttiä .

TUTKIMUS KYSYI ANSIOIDEN LISÄKSI vastaajien näkemyksiä etätyöstä. Etätyömahdollisuus on 88 prosentilla kyselyyn vastanneista. Heistä reilu enemmistö eli 90 prosenttia oli myös tarttunut mahdollisuuteen. Kyselyyn vastanneet työskentelivät etänä keskimäärin kaksi työpäivää viikossa.

Etätyömahdollisuudet vaihtelevat yrityksittäin. Esimerkiksi televisiotyössä se on hyvin harvinaista ja kustannusyrityksissä hyvin yleistä.

Journalistiliitto selvittää työsuhteisten työntekijöiden ansioita vuorovuosin freelancereiden kanssa. Työsuhteisten kyselyyn vastanneista joka toisen mielestä freelancereiden vähimmäisehdot pitäisi sopia samassa työehtosopimuksessa kuin työsuhteisten ehdot.

Erityisesti ilahduttaa se, että elokuva- ja tv-ala sekä kustannusala ovat kuroneet palkoissa kiinni muita aloja.

Petri Savolainen, Journalistiliiton edunvalvontajohtaja

”Jos ministeri näyttää raskaan neuvottelun jälkeen väsyneeltä, kuvassa ei ole korjattavaa. Minua huolestuttaa enemmän, kuka jatkossa ottaa kuvat, joita viestintäjohtaja ei valitsisi.”

Kuvajournalisti Antti Yrjönen Journalistissa 6. lokakuuta

Sanoma sai yleisön suuttumaan, kun evästeistä kieltäytyminen muuttui maksulliseksi. Viestinnän asiantuntija **Valtteri Törmänen** ihmettelee, miksi media ei hiillosta asiasta omia päättäjiään. "Vaadimmehan me avointa julkista keskustelua muistakin asioista, miksei myös median toiminnasta?" Lue lisää: **Journalisti.fi**

Joka kymmenes on kokenut tai havainnut seksuaalista häirintää töissä

Marja Honkonen, teksti

Häiritsijä on useimmin työkaveri.

Noin joka kymmenes media-alalla työskentelevä on kohdannut itse tai havainnut työssään seksuaalista häirintää parin-kolmen viime vuoden aikana.

Journalistiliiton työsuhteisten jäsenten palkkatutkimukseen vastanneista 11 prosenttia kertoo joko itse joutuneensa häirinnän kohteeksi tai havainneensa työkaverinsa tulevan häirityksi.

Kaksi prosenttia on joutunut häirinnän kohteeksi työpaikalla ja toiset kaksi verkossa tai sosiaalisessa mediassa. Työkaveriin kohdistuvaa häirintää oli havainnut työpaikalla viisi prosenttia ja verkossa viisi prosenttia.

Häiritsijä oli useimmiten työkaveri. 62 prosenttia häirintää havainneista kertoi häiritsijän olleen työntekijä, 23 prosenttia esihenkilö ja 18 prosenttia asiakas.

Harvinaisinta häirintä oli vastausten perusteella kustannusyrityksissä ja yleisintä kaupallisessa televisiossa ja radiossa sekä elokuva- ja tv-tuotannoissa. Kukaan elokuva- ja tv-alalla työskentelevistä vastaajista ei tosin kertonut kokeneensa häirintää itse, vaan kaikki häirintää havainneet kertoivat sen kohdistuneen työkaveriin.

Kaikista vastanneista 83 prosenttia kertoi, ettei ole kokenut tai havainnut seksuaalista häirintää. Tutkimukseen osallistui 1530 Journalistiliiton jäsentä.

KYSELYN PERUSTEELLA seksuaalinen häirintä on media-alalla usein sanallista. 80 prosenttia häirintää havainneista kertoi sen olleen esimerkiksi kaksimielisiä vitsejä, härskiä puhetta tai muutoin asiattomia ja loukkaavia vartaloon tai seksuaalisuuteen liittyviä huomautuksia.

39 prosenttia häirintää havainneista kertoi häirinnän olleen fyysistä.

Joka toinen häirintää kokenut oli itse vienyt asian työnantajansa tietoon. Heistä 60 prosenttia kertoi työnantajan myös selvittäneen tapauksen asianmukaisesti.

JOURNALISTILIITTO KYSYI JOKA toinen vuosi tehtävässä, työsuhteisille jäsenille suunnatussa palkkatutkimuksessa tällä kertaa myös seksuaalisesta häirinnästä. Syynä oli, että liitto on sitoutunut yhdessä muiden työelämätoimijoiden kanssa toimiin häirinnän kitkemiseksi. Sitoumus on osa sosiaali- ja terveysministeriön hanketta.

Liitto on selvittänyt seksuaalisen häirinnän kokemuksia media-alan töissä myös aiemmin. Vuonna 2018 Journalistiliitto, viestinnän ammattilaisten järjestö Procom ja markkinoinnin ammattilaisten järjestö MTL tekivät kyselyn häirinnästä media- ja viestintäalalla. Aiempaan kyselyyn verraten häirinnän kokemukset ovat vähentyneet. Vuonna 2018 vastaajista 16 prosenttia kertoi joutuneensa häirinnän kohteeksi, Journalistiliiton jäsenet vielä hieman muita viestintäammattilaisia useammin.

Koitko häirintää? Toimi näin.

- Seksuaalinen häirintä on sanallista, sanatonta tai fyysistä ei-toivottua seksuaalista käytöstä, joka loukkaa toisen henkistä tai fyysistä koskemattomuutta.
- Työnantajalla on velvollisuus puuttua häirintään. Myös "lieviin" tapauksiin puuttuminen on tärkeää, sillä toistuessaan ne rakentavat asiattoman käytöksen sallivaa työkulttuuria.
- Jos koet, että sinua häiritään seksuaalisesti, ota asia puheeksi. Kerro häiritsijälle, millä tavoin hän loukkaa omaa tilaasi tai seksuaalisuuttasi. Käske häiritsijää lopettamaan.
- Jos häirintä ei lopu, kerro asiasta esimerkiksi esihenkilölle tai työsuojelupäällikölle. Ahdistavaan tilanteeseen voi puuttua myös työkaveri.

Lähde: STM, Journalistiliitto

MUUTOSNEUVOTTELUT SANOMALLA, OTAVAMEDIASSA JA MAIKKARILLA

Sanoma Lifestyle aloitti 27. lokakuuta muutosneuvottelut, jotka koskevat *Me Naisten* toimitusta pois lukien päätoimittaja ja yhtiön graafikkotiimiä pois lukien esihenkilöt. Neuvotteluiden kohteena on 29 työntekijää ja uhan alla neljä työpaikkaa.

Neuvotteluiden taustalla on *Me Naisten* toimituksen ja liiketoiminnan siirto *Ilta-Sanomien* yhteydestä takaisin Sanoman aikakauslehtiyksikköön Sanoma Lifestyleen. Sanoma siirsi *Me Naiset* pois yhtiön aikakauslehtiyksiköstä vuonna 2019.

Sanoma Lifestylen pääluottamushenkilö **Laura Savioja** on pahoillaan siitä, että *Me Naisten* "kotiinpaluun" pilaavat muutosneuvottelu-uutiset.

"Miksi sen pitää aina olla samalla tällaista, että mennään kuopan pohjan kautta. Vaikea on iloita."

Otavamediassa alkoivat 5. lokakuuta kahdet muutosneuvottelut. Ne koskevat niin sanottuja Outdoor-lehtiä eli *Metsästystä ja Kalastusta*, *Erä*-lehteä ja *Kipparia* sekä asiakaslehtiä.

Pääluottamushenkilö **Tomi Peurakosken** mukaan asiakaslehtiä koskevien neuvottelujen taustalla oli alan asiakkuuksien väheneminen. Uhan alla oli neljä työpaikkaa. Journalistisia työsuhteita päättyi yksi.

Outdoor-lehdissä muutosneuvottelut olivat vielä tämän lehden painoon mennessä kesken. Siellä uhan alla on kaksi työpaikkaa. Työnantaja aikoo vähentää verkkouutisten tekemistä ja vastaavasti lisätä tekoälyn käyttöä. Tekoälyn avulla yhtiö aikoo saada lehtien testiarkistoja helpommin käytettäviksi, koskien esimerkiksi käytettyjä veneitä.

MTV:n muutosneuvottelut alkoivat 20. lokakuuta. Pääluottamushenkilö **Petteri Savolaisen** mukaan ne liittyvät uutis- ja ajankohtaisohjelmien uudelleenorganisointiin. Muutoksia on tulossa muun muassa keskijohdon työtehtäviin ja sijoittumiseen. Neuvotteluihin ei liity irtisanomisuhkaa. MTV:n muutosneuvottelut olivat tämän lehden painoon mennessä vielä kesken.

Nina Erho

KAKSI SADASTA LUPASI KOROTTAA PALKKIOITA

Kaksi mediapäättäjää on luvannut korottaa freelancepalkkioita työsuhteisten tes-korotusten mitalla.

Journalistiliitto haastoi lokakuussa sata mediapäättäjää korottamaan freelancerin palkkioita saman verran kuin työsuhteisten palkat ovat nousseet tänä syksynä lehdistön ja kustannustoimittajien työehtosopimuksissa eli 2,9 prosenttia. Pyyntöön vastasi 12 päättäjää, joista kaksi lupasi korottaa palkkioita.

Liitto haastoi mediapäättäjiä palkkiokorotuksiin nyt kolmannen kerran. Se on aiemmin tehnyt myös sopimuksia freelancetyön ehdoista muun muassa *Kansan Uutisten* ja *Demokraatin* kanssa.

Työ jatkuu, lupaa liiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**.

"Mielestämme freelle kuuluu samanlainen korotus kuin vakituiselle työntekijälle", Savolainen sanoi liiton tiedotteessa.

Marja Honkonen

MARI MANNINEN

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

Toimittaja, tuo ihmelapsi

KUVA: MEERI UTTI

Plan B. Kenelläpä journalistilla se ei olisi mielessä. Yksi haluaa paeta, toinen pelkää työnsä puolesta, kolmas ei saa säällistä elantoa alan silppuhommista.

Mitä sitä sitten tekisi, ja miten sinne toisaalle pääsisi töihin? Mitä työhakemukseen kirjoittaisi?

Journalisteilla on paljon taitoja, joita monessa muussa istumatyössä arvostetaan korkealle. Emme vain itse huomaa niitä, koska ne ovat meille itsestäänselvyyksiä.

OTAMME VAUHDIKKAASTI ja pelottomasti haltuun uusia asioita. Löydämme asian parhaat tuntijat hetkessä. Olipa kyse uudesta laista, keksinnöstä tai riidasta, taivutamme sen jutuksi tunnissa tai muutamassa.

Tuon kaiken ja enemmänkin tiivistämme ja yksinkertaistamme, ja parhaamme teemme, jotta asia ei vääristyisi.

Kun luemme asiapapereita ja kuuntelemme asiantuntijaa, ymmärrämme, mikä olennainen tieto yhä puuttuu. Ja mikä ihmeellisintä, löydämme sekavan tiedon läjästä tarinan kaaren.

Meillä on verkko- ja someaikaan sopiva mielenlaatu, sillä siedämme sitä, että työmme tulos on usein puutteellinen ja aina kaikkien arvosteltavissa. Sen voi sanoa olevan perusasetuksemme.

Meitä ei voikaan kovin pahasti vaivata perfektionismi, nysväys tai vastuunpakoilu. Homma kasaan ja maailmalle, huomenna on päivä uus.

Rohkeutemme riittää jopa muiden valheiden ja virheiden julkiseen osoittamiseen. En ole tosin ihan varma, sopiiko innokas vääryyksien käräyttely kaikkiin muihin ammatteihin.

Mitä kiireisempi ja paineisempi tilanne, sitä nopeampia olemme. Jos haastateltava peruu puoli tuntia ennen lähetystä, jostakin se toinen haastateltava nykäistään.

Toimittajataidot toimivat usein arjessakin. Olin kutsunut kaverini konserttiin, jota ei ollutkaan. 20 minuuttia myöhemmin istuimme toisessa konserttisa toisessa konserttitalossa. Ystäväni ihastelivat refleksejäni, ja ihan syystä.

TOIMITTAJALLA ON HERKKYYTTÄ tilanteisiin ja haastateltaviin. Saamme vieraan ihmisen luottamaan itseemme tuossa tuokiossa, mutta samalla osaamme epäillä hurmaavintakin tiedontuojaa. Esitämme lempeällä äänellä vaikeita kysymyksiä, mutta meitä ei helpolla huijata.

Yleisönkin tarpeita tajuamme, sillä olemme tottuneet miettimään, mitä tietoa ja viihdykettä se tarvitsee. Tahdoimme tai emme, olemme töissä 24/7, sillä kuljemme alati silmät avoinna ja korvat höröllä.

Kaiken lisäksi teemme työtämme tiukkojen eettisten sääntöjen rajoissa. Sen takia myös osaamme tarvittaessa pitää mielipiteemme omana tietonamme ja antaa muiden sanomisille tilaa.

Toisaalta, jos mielipiteitämme pyydetään, suollamme niitä mielin määrin. Emmekä osaa olla kysymättä, kun kysyttää, ja meitähän kysyttää koko ajan. Pomoillamme ei ole helppoa, sillä meiltä ei pääse organisaatiojargonin taakse piiloon.

Muitakin kääntöpuolia taidoissamme on. Vaikka innostumme lähes kaikista aiheista kuin lapset, me myös tylsistymme lapsen lailla. Olemme tutkijoita, joilla on kuusivuotiaan keskittymiskyky.

No, ihan kaikkea työhakemukseen ei tarvitse kirjata.

Olet siis hyvissä asemissa, jos tekoäly vie journalistin hommat tai uusi ura muuten houkuttaa.

OSAISIMMEPA MUUTENKIN PYSÄHTYÄ ihailemaan itseämme. Miten herkkävireisen yhteyden sain tänään luotua haastateltavaan! Niin selväkielisesti selitin asiakirjan jargonin! Hyvä minä! Hyvä me!

Ylpistymisestä ei ole pelkoa. Sosiaalisen median kivahtelevat kommentaattorit ja me alan mediakolumnistit kyllä pidämme huolen, ettei toimittajakunnan pää pääse kohoamaan pilviin.

Seuraavassa kolumnissani on taas luultavasti luvassa haukkuja. Siihen saakka: paistatelkaa!

Marko Luotonen, 58

- Poliisihallituksen (aluksi sisäministeriön poliisiosaston) viestintäpäällikkö 2008–.
- Puolustusvoimien tiedotustehtävissä 1999–2008.
- Työskenteli toimitussihteerinä *Reserviläisessä* 1995–1999, jolloin toimi myös *Ilta-Sanomien* urheilutoimituksen avustajana.
- Liikuntatieteiden maisteri, Jyväskylän yliopisto 1999. Täydennyskoulutusta viestinnästä, Helsingin yliopisto 2010.
- Harrastaa polkujuoksua, laskettelua, luontoliikuntaa, salibandyä ja purjehdusta.
- Naimisssa, kolme lasta.

Mopoilijan kiilausta ojaan voi kutsua "pysäytystilanteeksi", Marko Luotonen

Poliisihallituksen viestintäpäällikkö uskoo, että tekoäly korvaa tussin viranomaistiedotteiden mustauksessa.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Viranomaisen asiakirjat ovat perustuslain mukaan julkisia, ellei niiden julkisuutta ole rajoitettu "välttämättömien syiden" takia. Syiden keksiminen on lempipuuhaasi.

Julkisuuslaki on viime vuosituhannelta ja sen tulkinta on viranomaiselle todella haastavaa. Haluamme, että siitä tulisi selkeämpi. Haluaisimme usein kertoa enemmän, mutta lain mukaan emme voi, ja siksi me saamme ”aasinhatun” päähämme.

Poliisihallitus ja Poliisiammattikorkeakoulu tekivät vuonna 2019 Julkisuuskäsikirjan, mutta se sisälsi osin laittomia ohjeita. Poistitte sen vähin äänin verkosta.

Itse asiassa *Julkisuuskäsikirja* kukoistaa edelleen – poliisin intrassa. Päivitämme sinne jatkuvasti tuomioistuimen päätöksiä, laillisuusvalvojan linjauksia ja lakimuutoksia, ja myös KHO:n päätöksen. Käsikirjan saa meiltä pyytämällä.

Käsikirja on linjannut yksityisasioina salaisiksi muun muassa lapsikaappaukset, lähisuhdeväkivallan ja Kela-petokset. Jos asioista vaikenee, niitä ei ole olemassa.

Yleisöllä on toki oikeus tietää, mutta samalla yksityisyyttä pitää suojella. Valvomme myös sitä, ettei poliisin oma henkilöstö hae ihmisistä luvattomasti tietoja. Ilmiöistä voi tietenkin kertoa, mutta emme sitä, mitä Pirkko tai Pertti teki. Siitä päättävät tuomioistuimet ja muut tahot.

Nykyisen julkisuuslain takia poliisi joutuu käyttämään paljon aikaa erinäisten sanojen mustaamiseen. Se on parasta poliisin työajan käyttöä.

Mustetta menee paljon jopa kokonaisiin lauseisiin ja kappaleisiin, eikä se tosiaan ole parasta poliisin työajan käyttöä. Onneksi tähän työhön löytyy tulevaisuudessa tekoälysovelluksia. Se vapauttaa aikaa rikosten selvittämiseen.

Eräästä esitutkintapöytäkirjasta poliisi oli salannut sanan "kitara", koska se olisi paljastanut asianomistajan harrastuksen. Julkisuuslaki tosiaan kaipaa päivitystä.

Täysin samaa mieltä, mutta lain mukaan harrastukset ovat salassa pidettävä asia. Voin kertoa omista harrastuksistani, mutta viranomaisena en voi kertoa muiden harrastuksista. Suuri yleisö ei ymmärrä lainsäädännön velvoitteita, kuten sitä, miksi emme vahvista rikoksesta epäillyn nimeä, vaikka se olisi kerrottu julkisuudessa.

Poliisi kiilasi elokuussa mopoilijan autolla ojaan Tuusulassa. Tiedotteessaan poliisi kuvaili tapahtunutta "pysäytystilanteeksi". Joskus tiedote voi ylittää parodiakynnyksen.

Tilanteelle voi antaa monia nimiä ja merkityksiä. Esitutkinnassa viimeistään tulee ilmi, mitä on tapahtunut. Ymmärtääkseni mopoilija haluttiin pysäyttää, mutta siitä vielä keskustellaan, miten se tapahtui.

Poliisiylijohtaja kommentoi mopotapausta toteamalla, että "poliisin maalittaminen ei ole hyväksyttävää". Viestinnän tärkein tehtävä on pitää omien puolia.

Todellisuutta on vaikea puristaa yhteen otsikkoon. Samassa haastattelussa poliisiylijohtaja sanoi, ettei poliisitoiminta ollut onnistunutta. Mutta maalittaminen ei todellakaan ole hyväksyttävää, oli kyse poliisista tai toimittajasta, ja maalitustapauksissa jokaisen työnantajan täytyy pitää työntekijänsä puolia.

Poliisien julkisia kommentteja seuratessasi toivot heidän sanovan useammin, että "en kommentoi".

Mediakoulutuksessamme opetamme, että tuo sanapari on kielletty. Aina on voitava kertoa, miksi ei voi kertoa. Muistuttaisin, että mediaa ja poliisia syytetään tiedon pimittämisestä, ja meitä yhdistää myös yhteinen tavoite: selvittää totuus. Työkalut tosin eroavat: poliisilla on pakkokeinot, toimittajilla lähdesuoja

Moni poliisi on tehnyt someen kepeitä viihdesisältöjä. Aiot itse yhdistää työsi ja vapaa-aikasi ryhtymällä pitämään Polkujuoksemalla poliisia karkuun -podcastia.

Ei maksaisi vaivaa, kun partioilla on droonit ja lämpökamerat. Ei siinä pitkälle pötkisi! ●

STT

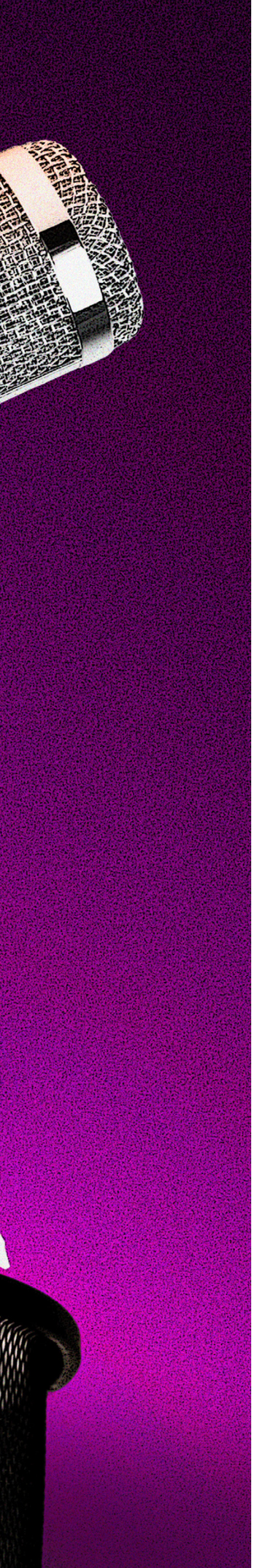

SUOMEN TIETOTOIMISTO

STT:n lakkautus tekee Suomesta harvinaisen länsimaan. Yhteiskunnan haluttomuus auttaa veti toimituksen "aika hiljaiseksi".

Manu Haapalainen, teksti • Klaus Welp, kuvitus

”Ensimmäisiä merkkejä tulevasta oli, kun meille kerrottiin, että keväällä lupailtua muuttoa Ruoholahdesta uusiin toimitiloihin ei olekaan tulossa”, sanoo pitkäaikainen STT:n toimittaja.

Uutistoimisto oli käynyt vuodenvaihteessa 2025–2026 suuret, toimintaa perinpohjaisesti muokanneet muutosneuvottelut. Tunnelma oli kuitenkin jo ehtinyt parantua melko luottavaiseksi. Töitä tehtiin hyvässä hengessä.

”Luottavaisuus alkoi haihtua elo–syyskuussa”, toimittaja sanoo.

Hän puhuu nimettömänä, koska ei halua vaikeuttaa työnsaantimahdollisuuksiaan jatkossa.

Keskiviikkona 30. syyskuuta työnantaja kertoi henkilöstölle, että STT:n koko uutistoiminta on uhattuna.

”Moni tuli paikan päälle vapailtaankin, ehkä aavistettuaan, mistä on kyse. Ihmiset ihan siis itkivät siinä tilaisuudessa, jopa osa esihenkilöistä”, toimittaja kertoo.

”STT on monelle heidän elämänsä työpaikka. Menetys järkyttää todella syvästi, kun ajat ovat alalla vielä näin vaikeat.”

VUONNA 1887 PERUSTETTU STT on ollut hankalassa tilanteessa pitkään. Viimeisimmät vaikeudet alkoivat syyskuussa 2025. Tietotoimiston pääomistaja Sanoma Media ilmoitti lopettavansa STT:n palvelujen ostamisen. STT:n jatko oli vaakalaudalla jo tuolloin.

Helmikuussa 2026 päättyneiden muutosneuvottelujen jälkeen STT vähensi 21 työpaikkaa. Se luopui freeostoista suurelta osin, aloitti tuotekehityksen ja mylläsi organisaatiotaan. Päätoimittaja **Minna Holopainen** tiivisti asian *Journalistille* niin, että säästöillä turvattiin toistaiseksi STT:n jatko ympärivuorokautisena uutistoimistona.

7. lokakuuta 2026 STT aloitti uudet muutosneuvottelut. Neuvottelukierros koskee kaikkia STT:n 95:tä vakituista työntekijää Viestintäpalveluita lukuun ottamatta. Tällä kertaa STT:n jatko ei ole ainoastaan vaakalaudalla. Uutistoiminnan jatkuminen ensi maaliskuun jälkeen on hyvin epätodennäköistä.

Oma kysymyksensä on, mitä tapahtuu Suomen johtavalle kuvatoimistolle Lehtikuvalle. Se on kuulunut STT:hen vuodesta 2010. Moni toimitus on ajankohtaisja tapahtumakuvissaan paljolti riippuvainen Lehtikuvasta. Pelkästään sen kuva-arkisto on kulttuurihistoriallisesti mittaamattoman arvokas.

STT:n muutosneuvottelujen viimeinen neuvottelukerta oli keskiviikkona 28. lokakuuta *Journalistin* mentyä painoon.

Suomesta on tulossa harvinainen länsimaa. Euroopan maista kansallinen uutistoimisto on muilla paitsi Islannilla ja Irlannilla sekä Baltian mailla, joilla on yhteinen uutispalvelu BSN.

Nykymuotoinen STT on tuottanut asiakkailleen uutisten lisäksi muun muassa ennakkolistoja tulevista uutistapahtumista sekä muita työkaluja uutissuunnittelun ja mediaseurannan avuksi.

Vuodesta 2019 saakka STT on tarjonnut asiakkailleen myös moderointipalvelua. Se moderoi muun muassa *Ilta-Sanomien*, *Helsingin Sanomien* ja Ylen keskustelupalstoja.

Uutistoimiston ainoa voittoa tuottava osa on Viestintäpalvelut, joka tarjoaa asiakkailleen muun muassa mediaviestintää.

Vuonna 2025 STT:n liikevaihto oli 13 miljoonaa euroa, ja sen tulos 795 000 euroa miinuksella.

STT on ollut vaikeuksissa ennenkin, muun muassa Ylen ja *Helsingin Sanomien* luovuttua asiakkuuksistaan 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Yle palasi asiakkaaksi vuonna 2017, *Hesari* 2018. Samalla Sanomasta tuli STT:n enemmistöomistaja. Tilannetta tulkittiin niin, että Sanoma pelasti tuolloin STT:n.

Nyt siihen ei enää näytä olevan tahtoa.

TOIMITTAJA SANNA RAITA-AHO JÄI vanhempainvapaalle maaliskuussa. Muutosneuvottelut olivat juuri päättyneet. Säästöjen myötä Raita-ahon Brysselin-kirjeenvaihtajuus päättyi. STT päätti hoitaa EU-seurannan Helsingistä.

Raita-aho oli saanut syksyn 2025 muutosneuvottelukutsun Brysseliin. Hän oli kuukautta aiemmin saanut tietää odottavansa esikoistaan. Tarkoitus oli, että hän viettäisi myös vanhempainvapaansa Brysselissä.

Jo ennen neuvottelujen päättymistä Raita-aho alkoi ymmärtää, että STT pelastuisi vielä sillä kertaa, mutta edessä olisi paluu Helsinkiin.

”Olin surullinen pestini päättymisestä ja syntyvästä EU-uutisten tyhjiöstä. Jäin vanhempainvapaille ristiriitaisissa fiiliksissä.”

Raita-aho luonnehtii Brysselin aikaansa antoisaksi ja monipuoliseksi.

”Paljon tapahtui. Oli tällaisia, että *ahaa*, **Trump** *uhkaa nyt vallata Grönlannin*. En tietenkään pitänyt EU-seurannan siirtämistä Suomeen hyvänä ratkaisuna. EU-journalismissa lähteet ovat A ja O. Brysselissä monet tiedot kuulee kasvokkain käydyissä taustakeskusteluissa.”

Syyskuussa 2026 Raita-aho sai vapailleen sähköpostia työantajalta. Mailissa kerrottiin STT:n hallituksen olevan koolla. Lisäksi siinä kutsuttiin osallistumaan etänä infotilaisuuteen.

”Olin ajatellut, että edes pari vuotta olisi vähän tasaisempaa”, Raita-aho sanoo.

Hän sanoo varautuneensa nyt siihen, että STT:n toiminta ei jatku enää maaliskuun jälkeen.

”Olen ollut yhteydessä kollegoihin. Tunnelma talossa on järkyttynyt. Hirveän monen ihmisen työpaikka on vaakalaudalla.”

Raita-ahon mukaan STT:n tilanne eroaa tavallisesta muutosneuvottelutilanteesta. Vastakkainasettelua työntekijöiden ja talon johdon välille ei hänen käsityksensä mukaan ole syntynyt. Raita-aho korostaa itsekin, ettei syytä STT:n johtoa. Se on joutunut säästöjen kanssa kohtuuttomaan tilanteeseen, hän sanoo.

”Esimerkiksi **Minna Holopainen** on hyvin helposti

> **Uutiserämaata tulee entistä enemmän.**
>
> **Sanna Raita-aho, STT:n toimittaja**

lähestyttävä, ihmistä ymmärtävä päätoimittaja. Ihailen hänen hermojensa kestävyyttä tässä pyörityksessä.”

Raita-aho aloitti STT:llä vuonna 2019. Talossa on ollut koko ajan hyvä yhteishenki.

”Etenkin ennen koronaa. Varmasti etätyön lisääntyminen silloin vei hengestä jotakin, kuten monessa muussakin toimituksessa.”

Raita-aho muistaa myös Sanoman tulon STT:n enemmistöomistajaksi.

”Ajattelin, että se on sitoutunut omistaja. Siksikin viime syksy tuli shokkina.”

Raita-aho pitää harmillisena, että STT typistyy monen mielessä lyhyisiin ”perusuutisiin”. Talossa on kautta vuosien tehty myös tutkivaa journalismia, ulkomaanreportaaseja ja syventäviä juttuja, muun muassa palkittu juttu Kallion lukion häirintätapauksista.

”Toki oman osaamisen kehittämisen mahdollisuus ja koko toiminnan kehittäminen on ollut uutistoimistomallin vuoksi ehkä liian kankeaa”, hän sanoo.

Raita-ahon vanhempainvapaa päättyy vuodenvaihteessa. Ajatus palaamisesta toimintaansa alas ajavaan tietotoimistoon tuntuu absurdilta.

”Tässä on niin monta elämänmuutosta, että niitä varmaan tulee pureksittua pitkään. Toisaalta olen tullut äidiksi, toisaalta minulta menee nykyinen työpaikka alta.”

STT:n tuhon myötä Suomeen jää yksi kriittinen media vähemmän, Raita-aho sanoo.

”Uutiserämaata tulee entistä enemmän.”

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ MYÖNSI alkuvuodesta 2026 STT:lle kertaluonteisen, 1,05 miljoonan tuen. Sen tarkoitus oli auttaa STT:tä jatkamaan ja kehittämään toimintaansa. Tuki ei ehtinyt STT:n avuksi, sillä maksamisen liittyvät järjestelyt ovat kesken.

Tuki ei olisi myöskään riittänyt. Selviytyäkseen STT olisi tarvinnut ainakin kolme miljoonaa euroa. Summa on arvio, mutta antaa kuvaa mittaluokasta.

Valtiota voi olla turha odottaa avuksi nytkään. Kun STT uutisoi alasajon uhasta, valtiovarainministeri **Riikka Purra** (ps.) kommentoi viestipalvelu X:ssä, että ”valtion ei pidä tekohengittää mediatoimijoita vain siksi, että niillä on historia ja joskus ollut perinteitä”.

”Jos edellytyksiä toimia markkinassa ja aitoa kysyntää ei ole, sitä ei ole”, Purra kirjoitti.

Purran linjauksessa ei sinänsä ole mitään uutta. Suomessa on hallituspohjasta riippumatta ajateltu, että kaupallisen median on tultava toimeen pitkälti omillaan.

Muissa Pohjoismaissa on toisin. Ruotsi, Norja ja Tanska tukevat kaupallista mediaa paitsi arvonlisäveron helpotuksilla myös kymmenien miljoonien eurojen suoralla mediatuella. Suomi on suonut lehdille arvonlisäveron alennuksen ja kertaluontoisia tukia, mutta ei juuri mitään pysyvää.

Suomikin kyllä tukee yrityksiä – mutta ei mediayrityksiä. Valtio käyttää erilaisiin yritystukiin yhteensä 7–8 miljardia euroa vuodessa.

HS Vision 7. lokakuuta julkaiseman selvityksen mukaan moni suuri suomalainen pörssiyhtiö saa vuodesta toiseen kymmenien miljoonien eurojen edestä valtion maksamia yritystukia.

Lähes miljardin euron tuloksen viime vuonna tehneelle metsäyhtiö UPM:lle tukea maksettiin peräti 30 miljoonaa euroa, teräsyhtiö Outokummulle 21 miljoonaa euroa ja telakkayhtiö Meyer Turulle 17 miljoonaa euroa. Nokiaa on avustettu 2020-luvun aikana 80 miljoonalla eurolla.

Valtio tukee kotimaista lentoliikennettä 21 miljoonalla eurolla vuodessa. Puupohjaisten polttoaineiden verovapaus maksaa valtiolle vuodessa 470 miljoonaa euroa, *Helsingin Sanomat* kertoi 14. lokakuuta.

On selvää, että STT:n tukeminen tai laajempi mediatukikaan ei ole rahakysymys.

KIMMO LAAKSONEN ON OLLUT STT:n toimitusjohtaja vuodesta 2020. Hän vastaa puhelimeen Tukholmasta, uutistoimistojen kansainvälisen verkoston MINDS Internationalin syysseminaarista.

Kansainväliset kollegat ovat Laaksosen mukaan ihmetelleet, mikseivät muut omistajat, säätiöt tai vaikkapa valtio tule väliin.

”Viestien ja vertaistuen määrä täällä on ollut uskomaton”, hän sanoo.

Monissa Euroopan maissa uutistoimistot tosiaan saavat valtiolta suoraa tukea. Esimerkiksi Ranskan AFP:lle on varattu valtion vuoden 2026 budjetissa 147 miljoonaa euroa. Väkiluvultaan parimiljoonainen Sloveniakin rahoittaa STA:ta vuosittain yli kolmella miljoonalla.

Muissa Pohjoismaissa kaupallisen median valtiontuet mahdollistavat osaltaan ostot uutistoimistoilta. Esimerkiksi Ruotsissa uutismedian vuosittainen tukisumma on nykyisin lähes 80 miljoonaa euroa, ja Islannissakin yli kolme miljoonaa.

”Suomessa valtiolla ei ole vastaavia mediatukia tai muutakaan mediapolitiikkaa. Ilmeisesti turveala ja turkisala ovat osanneet lobata paremmin kuin media-ala”, Laaksonen sanoo.

Laaksonen muistuttaa, että STT:n talousvaikeudet ovat jatkuneet jo vuosia.

”Sanoman lähtö oli niin iso isku, että vuodenvaihteessa tehdyt raskaat säästötkään eivät valitettavasti ole riittäneet.”

Laaksonen kuvailee STT:tä silti työuransa parhaaksi työpaikaksi.

”Koko kulttuuri, se kuinka sitoutuneita ihmi-

set erittäin haastavan tilanteen äärellä ovat STT:lle, toisilleen ja asiakkaille”, Laaksonen perustelee.

”Sitoutuminen STT:n journalismiin on käsittämättömällä tasolla, vaikka monet pitkäaikaiset työntekijät ovat käyneet läpi useita muutosneuvotteluita. Olen ylpeä, että olen saanut olla osa tätä historiaa.”

Laaksonen kuvailee viimeksi kulunutta reilua vuotta raskaaksi rypistykseksi.

”Ennen kaikkea henkilöstön puolesta tässä on tuska”, hän sanoo.

TÄMÄN JUTUN ALUSSA haastateltu toimittaja kertoo, että STT:n uutispommin jälkeen hänelle alkoi sadella myötätuntoisia viestejä.

”Koko Suomi tiesi, että työpaikkamme on kaatumassa. Viestit olivat todella koskettavia.”

Toimittaja kehuu esihenkilöidensä STT:ssä hoitaneen tilannetta hyvin. He ovat tehneet talon väelle selväksi, että kysymys ei ole siitä, että työtä ei olisi tehty tarpeeksi tai riittävän hyvin. Vika ei ole tuotteen laadussa vaan siinä, että ei ole ostavia asiakkaita, hän summaa.

”Se helpottaa, kun tietää, että kyse ei ole siitä, että olisi pitänyt venyä enemmän joskus viikolla 14”, toimittaja sanoo.

”Nyt olen kyllä huolissani ihmisten jaksamisesta.”

Toimittaja on STT-urastaan ylpeä.

”Hienoja muistoja ovat uutisvoitot, joita on saatu *Hesaria* ja Yleä pienemmillä resursseilla.”

Hän sanoo, että yhteiskunnan haluttomuus tulla nyt apuun ”vetää aika hiljaiseksi”.

”Samaan aikaan tuetaan jotain turkistuotantoa, jonka suurin osa suomalaisista tunnistaa turhaksi ja julmaksi.”

Toimittajan ja usean muun lähteen mukaan työntekijöiden joukossa on voimakasta katkeruutta pääomistaja Sanomaa kohtaan. STT:n pääluottamushenkilö **Hannu Aaltonen** tiivisti tunnot *Suomenmaan* haastattelussa, jossa hän jyrähti Sanoman ajavan STT:n alas tietoisesti ja tarkoituksella.

”Sanoma-viha on todella vahvaa”, toimittaja sanoo.

”Itse ajattelen niinkin, että esimerkiksi Keskisuomalainen ja Yle olisivat voineet nekin tehdä enemmän.”

STT:N HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA on **Petteri Putkiranta**. Kuten muutkin hallituksen jäsenet, hän edustaa hallituksessa myös omaa mediataloaan – Putkiranta on Sanoman liiketoimintajohtaja. Hän siis edustaa sekä lakkautettavaa uutisorganisaatiota että sen vähintään epäsuoraa lakkauttajaa.

Journalistille puhuessaan hän kuulostaa ajoittain surulliselta.

”Olen erittäin pettynyt omaani ja koko STT:n hallituksen kykyyn tehdä jo 2020-luvun alussa riittävän rohkeita muutoksia”, hän sanoo.

Putkiranta lisää olevansa erittäin pettynyt myös ristiriitaan muiden mediatalojen kauniiden puheiden ja niiden sitoutumishalun välillä.

”Ja henkilökunnan työpaikkojen puolesta olen äärimmäisen surullinen”, hän lisää.

Haastatteluhetkellä muutosneuvottelut ovat vasta alkamassa. Mikään ei ole täysin varmaa, ennen kuin neuvottelut on käyty, hän korostaa.

STT jatkunee viestintäpalveluna. Putkiranta uskoo, että myös Lehtikuva jatkaa vähintään kuva-arkistopalveluna.

STT:n vaikeudet eivät johdu mistään äkkinäisestä muutoksesta, hän sanoo.

> **”Päätös oli vääjäämätön, koska STT:n uutistoiminta on niin tappiollista.**
>
> **Petteri Putkiranta, STT:n hallituksen puheenjohtaja ja Sanoman liiketoimintajohtaja**

”STT on menettänyt asiakkaita jo viime vuosikymmenen alkupuolelta saakka.”

Siksi Sanoman viimetalvinen kolmen miljoonan euron hintaisesta asiakkuudestaan luopuminen ei Putkirannan mukaan tuhonnut STT:tä. Ennemminkin se toi pitkään jatkuneen kriisitilanteen näkyville.

”Päätös oli vääjäämätön, koska STT:n uutistoiminta on niin tappiollista”, hän sanoo.

Putkiranta sanoi STT:n omassa tiedotteessa, että STT:lle ei enää yksinkertaisesti ole löytynyt omistajia, jotka olisivat sitoutuneita uutistoiminnan kehittämiseen.

Syitä on kaksi, hän sanoo nyt.

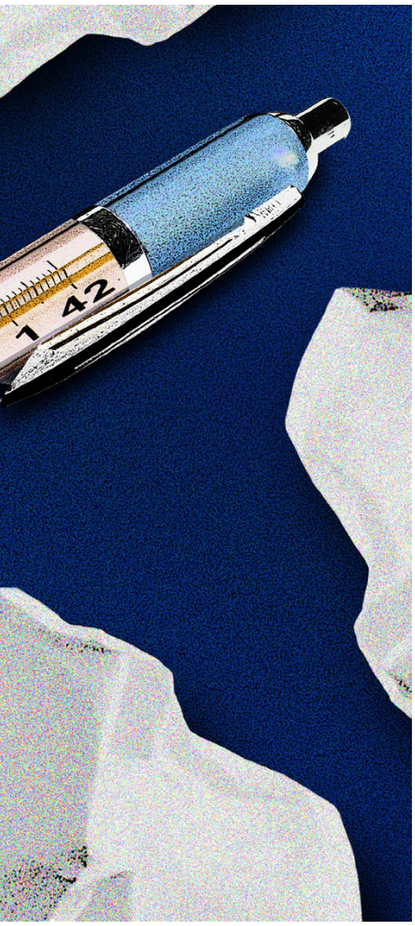

”Pitääkö uutistoimiston olla kansallinen? Tyrmättäisiinkö tällainen heti?

Terhi Rantanen, London School of Economics and Political Sciencen professori

”Usko ja halu”

STT loi Putkirannan mukaan viime kevään jälkeen uskottavan suunnitelman toiminnan kehittämiseen. Julkisen sektorin asiakkaat piti hankkia takaisin, ja toimintaa kehittää uusiin suuntiin.

Sanoma olisi luopunut omasta 60 prosentin omistusosuudestaan yhden euron hintaan, Putkiranta sanoo.

”Mutta muut omistajat eivät halunneet kasvattaa osuuttaan. Omistajilla ei ollut riittävää uskoa STT:n liiketoimintasuunnitelmaan eikä halua tällaiseen operaatioon.”

STT:n hallituksen varapuheenjohtaja **Pekka Mervola** kirjoitti *Keskisuomalaisessa*, että STT:n tilanne ei muihin uutistoimistoihin verrattaessa ole kovin poikkeuksellinen. Uutistoimistojen ydintoiminta, uutiset, on tappiollista lähes aina. Tappiot on tapana kattaa uutistoimistojen muilla toiminnoilla, kuten STT:n tapauksessa viestintäpalveluilla.

Mervolan näkemys kuulosti piikiltä pääomistaja Sanoman ja Putkirannan suuntaan.

Uutiskone on kuitenkin STT:n tapauksessa niin raskaasti tappiollinen, että viestintä ei enää kykene kattamaan sen tappioita, Putkiranta vastaa.

”Hallituksen kokouspöytäkirjoissa päätökset ovat yksimielisiä.”

Putkiranta ei allekirjoita pääluottamushenkilö Hannu Aaltosen näkemystä STT:n tahallisesta alasajosta. Sanoma on tehnyt vuoden 2018 jälkeen paljon töitä STT:n eteen, hän sanoo.

”Mitään salaliittoa tässä ei ole. Sanoma joutuu toimimaan sen mukaan, mikä on mahdollista taloudellisesti. Sen pinna on ollut odottamattoman pitkä.”

Yksityiseltä sanomalehtikentältä on viimeisen kymmenen vuoden aikana kadonnut 400 miljoonan euron verran printtiin liittyvää liikevaihtoa. Tilalle on tullut vain 200 miljoonalla eurolla digitaalisen median liikevaihtoa.

Sanomallakaan ei ole löysää rahaa, Putkiranta sanoo.

MUIHIN EUROOPAN MAIHIN VERRATTUNA STT:n ahdingossa ei ole mitään tavatonta. Näin sanoo London School of Economics and Political Sciencen professori **Terhi Rantanen**, joka on tutkinut eurooppalaisia uutistoimistoja useassa tutkimushankkeessa. Yhteisomistukselliset uutistoimistot kuten STT ovat vaikeuksissa myös muualla.

”Niiden aika voi jopa olla ohi. Jo pitkään on ollut vaikea tehdä voittoa välittämällä perinteisiä uutisia. Siinä suhteessa uutinen on menettänyt digi- ja someaikana arvonsa”, Rantanen sanoo.

Rantasen mukaan suurimmaksi omistajaksi on muissakin maissa tyypillisesti päätynyt journalismia hallitseva, kunkin maan suurin yksityinen mediatalo. Niiden etujen mukaista taas ei aina ole kehittää uutistoimiston palveluja, hän sanoo.

”Eivät he tai yleisradiot tarvitse uutistoimiston palveluja samalla tavalla kuin kilpailijansa.”

Vaikeuksiin on sitten reagoitu eri maissa ei tavoilla.

”Esimerkiksi Baltiassa on yhteinen uutistoimisto.”

Voisiko STT liittyä samaan ketjuun?

”Niinpä, pitääkö uutistoimiston olla kansallinen? Tyrmättäisiinkö tällainen heti?” pitkään Lontoossa asunut Rantanen kysyy.

JANNE HUUSKONEN ON TYÖSKENNELLYT STT:llä vuodesta 2006. Hän on ehtinyt olla muun muassa harjoittelija, kotimaan reportteri, taloustoimittaja, rikos- ja oikeustoimittaja ja uutispäällikkö. Hän kuului myös ensimmäiseen ryhmään STT:n Australiaan lähettämiä yövuoron toimittajia.

Nyt Huuskonen on laadusta ja kehittämisestä vastaava toimituspäällikkö.

”Oikeustoimittajuus oli erityisen upeaa aikaa. Yleisöt kiinnostaville oikeusjutuille olivat isoja ja työ oli itsenäistä.”

STT:ssä on rautaisia politiikantoimittajia, urheilutoimittajia, oikeustoimittajia, ulkomaantoimittajia, käsittelijöitä, kuvaajia ja muita erityisosaajia, Huuskonen listaa. Nykyisin tosin ollaan enemmän generalisteja, mutta uutisjournalismin laadulle syväosaamiset ovat edelleen merkittäviä, hän jatkaa.

Huuskonen luonnehtii STT:tä hyväksi työnantajaksi.

”Tulin tänne kertaalleen tekoälyfirmasta takaisinkin. Minulla ei ole työnantajasta pahaa sanottavaa. Toki nyt on sen miettimisen aika, että mitä olisi voinut tehdä toisin. Ennen kaikkea tarkoitan STT:n hallitusta.”

Huuskonen oli mukana kehittämässä STT:n uutta toimintamallia viime talven muutosneuvottelujen jälkeen. Hän sanoo uskoneensa koko vuoden ajan, että STT:llä saattaa olla kehittämistoimiinsa hyvin vähän aikaa.

”Että kohta rytisee. Puhdasta matematiikkaahan se on. Näin pienellä kielialueella on uutistoimistojen vaikea toimia, jos kaikki mediatalot eivät ole asiakkaana.”

Huuskonen ei ole jaksanut miettiä työuransa jatkoa ollenkaan. Siinä on ehkä näkynyt uupumus, hän sanoo.

”Olen halunnut nyt olla paljon paikalla täällä toimituksessa. Puhun tuntemuksistani kollegoille ihan päivittäin. Se auttaa jaksamaan”, hän sanoo.

”Jossain kohtaa tulee aika, kun mietin, että mitä sitä seuraavaksi tekisi. Varmasti moni hakee jo nyt uusia töitä, ja uskon että STT:läiset ovat monessa rekryssä vahvoilla.”

Marjo Oikarisen työpöytä kotona Helsingissä oli Lännen Median "viimeinen linnake". Sen ääressä hän teki viimeiset juttunsa yhtiölle ja hoiti sen lakkauttamiseen liittyviä asioita.

Maakuntalehtien yhteistyössä hiersi väärä paikallisuus, sanoo Lännen Median viimeinen työntekijä Marjo Oikarinen

Nina Erho, teksti ● Liisa Takala, kuva

Uudet geenipohjaiset syöpähoidot ja kirkkoherran perheen elämä Ruskon pappilassa. Niitä käsittelivät viimeiset jutut, jotka **Marjo Oikarinen**, 62, kirjoitti Lännen Median teematuottajana ja työntekijänä.

Kun jutut valmistuivat huhtikuussa 2026, Oikarinen lähetti ne molemmat *Turun Sanomiin* ja *Ilkka-Pohjalaiseen* ja terveysjutun *Kainuun Sanomiin* ja *Keskipohjanmaahan*. Ensiksi mainitut olivat Lännen Median viimeiset osakkaat, Hilla Groupin lehdet enää sen asiakkaita.

”Kyllähän se siltä tuntui, että tämä oli nyt tässä”, Oikarinen sanoo.

Lännen Median perusti vuonna 2014 kaksitoista maakuntalehteä kuudesta eri mediayhtiöstä sisältöyhteistyötä varten. Se lakkautettiin huhtikuussa 2026.

Oikarinen kuuli lakkauttamisesta lokakuussa 2025 Lännen Median hallituksen puheenjohtajalta **Markku Mantilalta** Teams-kokouksessa. Silloin alun perin nelikymmenhenkisestä toimituksesta oli jäljellä enää kolme henkeä.

Ennen loppua joukko harveni yhä. Vuoden 2026 alusta päätoimittaja **Matti Posio** lähti *Keskipohjanmaan* päätoimittajaksi ja toimittaja **Toni Viljanmaa** omiin projekteihinsa. Tammikuusta huhtikuuhun Oikarinen oli Lännen Median ainoa työntekijä. Hän teki ja tuotti juttuja ja hoiti yhtiön viimeisiä asioita sen hallituksen puheenjohtajan, *Ilkka-Pohjalaisen* päätoimittajan Markku Mantilan kanssa.

Huhtikuun lopussa Oikarinen kävi Elisalla vaihtamassa Lännen Median puhelinliittymän omiin nimiinsä.

LÄNNEN MEDIAN TEHTÄVÄ oli tuottaa sanomalehdille muun muassa politiikan, talouden ja muita valtakunnan uutisia mutta myös syventäviä juttuja. Se perustettiin täydentämään, ei korvaamaan, STT:n sisältöjä.

Ajatuksen maakuntalehtien yhteistoimituksesta heitti 2010-luvun alkupuolella ensimmäisenä *Aamulehden* silloinen päätoimittaja **Jouko Jokinen**. Hän arveli, että juttuvaihtoa syvempi yhteistyö auttaisi maakuntalehtiä selviytymään laskevista ilmoitustuloista.

Alman omistamien *Aamulehden*, *Satakunnan Kansan*, *Kainuun Sanomien*, *Lapin Kansan* ja *Pohjolan Sanomien* lisäksi ideasta kiinnostuivat *Turun Sanomat*, *Kaleva*, *Ilkka*, *Pohjalainen*, *Keskipohjanmaa*, *Hämeen Sanomat* ja *Forssan Lehti*. Erityisen voimakkaasti sitä kannatti *Kalevan* silloinen päätoimittaja Markku Mantila, joka oli joutunut irtisanomaan lehdestä ihmisiä jo vuonna 2009.

Toteutus kuitenkin venyi, koska jokainen lehti halusi minimoida omat kustannuksensa. Lopulta Lännen Median päättivät perustaa mediatalojen toimitusjohtajat.

Marjo Oikarinen pitää Lännen Mediaa tärkeänä osana koko Suomen mediahistoriaa, vaikka se toimikin vain reilut kymmenen vuotta. Viime kesänä hän kirjoitti yhtiön vaiheista pitkän artikkelin. Suomen Tiedetoimittajien apurahalla syntyneellä tekstillä ei ole julkaisusuunnitelmaa, mutta ”se piti kirjoittaa”.

Oikarinen haastatteli yhteensä kahdeksaa Lännen Median perustajaa, esihenkilöä, osakkaan edustajaa tai työntekijää, kuten Jokista, Mantilaa, Posiota, **Jussi Orellia** ja **Tiina Ojutkangasta**. Heidän suullaan artikkeli kertoo myös siitä, mikä maakuntalehtien yhteistyössä toimi ja mikä siinä ei ehkä koskaan tule toimimaan.

Aihe on erityisen ajankohtainen nyt, kun moni mediatalo joutuu miettimään vaihtoehtoja STT:n tarjonnalle.

Vuonna 2018 Lännen Media ylsi STT:n tilastoissa kolmanneksi siteeratuimmaksi heti *Helsingin Sanomien* ja Ylen jälkeen. Toimitus haki aktiivisesti omia uutisia ja näkökulmia yhdessä osakaslehtien toimitusten kanssa. Ne lähettivät ”Lämäriin” vain uudesta tekemisen tavasta innostuneita tekijöitä ja oppivat toisiltaan. Yhteiset jutut tasoittivat pienten lehtien laatua.

Toisaalta osakkaita harmitti, ettei oma brändi näkynyt uutisvoitoissa. Keskenään erilaiset lehdet hyötyivät yhteistyöstä vaihtelevasti. Printtivetoisen yhteistoimituksen työ ei sopinut saumattomasti verkkotekemistään vauhdilla kehittäneiden toimitusten työhön. Toimitusten oli vaikea hahmottaa Lännen Median ja STT:n työnjakoa. Vaikka myös Lännen Median syventävät jutut olivat yhteisiä, niiden haastateltavat olivat paikallisia.

”Ainahan se oli osalle väärä paikallisuus”, Oikarinen sanoo.

LÄNNEN MEDIAN JUTUT monipuolistivat maakuntalehtien tarjontaa. Talousnäkymien yhä tiukentuessa osakkaat kuitenkin päättivät priorisoida paikallisuutta ja jättivät Lännen Median. Markku Mantila uskoi yhteistoimitukseen alusta loppuun, viimeksi *Ilkka-Pohjalaisen* päätoimittajana.

”Pidän täysin selvänä, että se palaa jossain vaiheessa. Ei pelkällä paikallisuudella pärjää nykyisessä maailmassa”, Mantila sanoo Oikarisen artikkelissa.

Mantilan pyynnöstä Lännen Median tuotemerkki on nykyään Kaleva Median omaisuutta.

Lokakuussa 2026 julki tuli tieto STT:n todennäköisestä alasajosta. Kun Oikarinen kuuli siitä, hän ajatteli: onneksi on Yle – mutta riittääkö se?

Jos STT loppuu, osa maakuntalehdistä menettää jo toiset apukädet vuoden sisällä. Vuonna 2024 Ylestä eläköitynyt Jouko Jokinen toivoo lehdistön löytävän yhteistyön vielä uudestaan.

”Nyt kaikki haluavat tehdä tekoälytyötä yksin, ja se on hölmöä”, Jokinen sanoo artikkelissa.

MARJO OIKARISEN MIELESTÄ Lännen Median parhaat vuodet olivat 2017–2018. Silloin toiminta oli jo vakiintunut ja ilmassa oli vielä nousukauden tuntua.

Oikarinen itse työskenteli vuoden 2018 Lännen Median uutishuoneen päällikkönä vuoroviikoin Jussi Orellin kanssa. Koska uutishuone oli Helsingissä Alma-talossa, Oikarinen asui vuorotellen Helsingissä ja kotikaupungissaan Oulussa. Kaupunkien välillä kulkivat edulliset lennot tiheään.

Vuonna 2019 Oikarinen muutti Helsinkiin. Silloin Lännen Median uutishuone oli päätetty lopettaa, mutta Oikarinen ei aavistanut, että kaikki muu muuttuisi yhtä nopeaan.

Alkuvuodesta 2020 Alma myi maakuntalehtensä Sanomalle. Oli selvää, etteivät ne jatkaisi Lännen Mediassa pitkään. Pian kaupan jälkeen Oikarinen aloitti työt kotitoimistossa.

”Se oli aluksi tosi surullista ja vaikeaa, koska työyhteisö oli ollut niin tärkeä.”

Oikarinen tuli Lännen Mediaan aikanaan *Kalevan Sunnuntai*-liitteen vetäjän paikalta. Hän oli juuri opiskellut oikeustieteen maisteriksi työn ohella ja ehtinyt suunnitella työharjoittelua oululaisessa lakiasiaintoimistossa.

Nyt ympyrä on sulkeutunut: Oikarinen tekee oikeustieteen väitöskirjaa päätoimittajan rikosoikeudellisesta vastuusta Jokesin apurahalla. Lisäksi hän tekee juttuja freelancerina muun muassa *Rakennuslehteen*. Toimeentuloa turvaa myös varhennettu osittainen eläke.

Viimeiset vuodet Lännen Mediassa olivat Oikariselle ajoittain raskaita, koska kehitysnäkymiä ei enää ollut. Nyt hän tuntee haikeutta kuullessaan entisten työkaverien kuulumisia ja muistaessaan toimituksessa työskentelyä.

”Mutta se on vähän sellaista ohimenevää. Toisaalta nautin tästä omasta rauhasta ja omista aikatauluista.”

Pelijournalismin legenda Niko Nirvi ei halua eläkkeelle – "Kyllästyisin hengiltä"

Nina Erho, teksti ● Outi Neuvonen, kuvat

Kello on kolme yli kaksitoista. Fokus Median *Pelit*-lehden toimituspäällikkö **Niko Nirvi**, päätoimittaja **Tuukka Grönholm** ja AD **Isma Valkama** palaavat lounaalta läheisestä kauppakeskuksesta. Syödessä on haukuttu maailman menoa, kuten sitä, miksi kivoista somealustoista aina tulee lopulta sellaisia, että kaikki kiva ammutaan alas. Asiaa on riittänyt.

On maanantai 7. syyskuuta ja toimituksen tavallisen viikon ainoa lähipäivä. Painoviikolla kerran kuussa lähipäiviä on kolme. Silloin toimitus syö maanantaina kiinalaista, tiistaina nepalilaista ja keskiviikkona pitsaa, paitsi Nirvi, joka syö silloin makaronilaatikon.

”Pitsassa on liikaa hiilihydraatteja, tulee väsy. Mä luovun vapaaehtoisesti oikeudestani pitsaan.”

Jos toimituksessa ei olisi vieraita, Nirvi olisi jo työpisteellään jatkamassa töitä. Hän kirjoittaa kuudesta kymmeneen sivua per lehti ja editoi kaikki jutut ennen päätoimittajaa. Lisäksi hän seuraa lehden verkkokeskusteluja ja pelaa.

Jos Nirvi, 65, haluaisi, hän voisi jo viettää eläkepäiviään. Sen sijaan hän on ajanut aamulla kotoaan Lohjalta töihin Helsinkiin.

”Jos jäisin eläkkeelle, varmaan kuolisin vuoden kahden sisällä. Se on turha riski”, Nirvi sanoo.

”Sosiaaliset suhteet katkeisivat, ei olisi mitään tekemistä, kyllästyisin hengiltä. Eläkeläisistä tulee ihmeellisiä konservatiiveja.”

NIRVI ON TYÖSKENNELLYT *Pelit*-lehdessä sen perustamisesta, vuodesta 1992 saakka. Itse asiassa hän on toinen lehden perustajista. Lisäksi hän on monen mielestä pelijournalismin legenda.

Siitä kertoo esimerkiksi hänen vanhojen pelikoneidensa tarina. Kun Nirvi aikoi syksyllä 2020 myydä vanhan ”kuusnelosensa” ja Amigansa Facebookissa, fanit halusivat ostaa ne lahjoittaakseen ne Suomen pelimuseoon Tampereelle. Lopulta Nirvi lahjoitti ne sinne itse.

Kun Nirvi huutelee kesken haastattelun päätoimittaja Grönholmilta tarkennuksia tietoihin lehden lukijoista, tämä kertoo heihin kuuluvan myös niitä, jotka haaveilevat pelinteosta ja siitä, että Nirvi arvostelisi heidän pelinsä.

Nirvin kriitikon ura alkoi vuonna 1986 *Mikrobitistä*, jota julkaisi silloin Sanoman ostama Technopress. Nirvi oli lehden lukija mutta arveli osaavansa myös kirjoittaa. Ensimmäisen arvionsa ilmestyttyä hän muistaa monen lukijan lähettäneen lehden toimitukseen palautteen, eli ajan tavan mukaan paperisen kupongin, jossa juttu nimettiin lehden parhaaksi.

Hyvää pelijournalismia kantaa Nirvin mielestä kaksi periaatetta: lukijaa ei saa aliarvioida ja pitää kirjoittaa juttuja, jotka haluaisi itse lukea. Kriitikon pitää perustella mielipiteensä, ja tekstin pitää kummuta sydämestä ja olla persoonallista. Nirvin teksteissä se tarkoittaa ”vahvoja mielipiteitä ja kaikenlaisia typeriä juttuja, kuten sanaleikkejä ja promillevitsejä”.

”Ne on vitsejä, jotka yksi ihminen tuhannesta ymmärtää.”

Erityisesti Nirvi tunnetaan kolumneistaan, joita hän laskee kirjoittaneensa yli 350. Eräässä niistä hän väitti, että hänen nimimerkkiään Nnirviä olisi vuosien varrella käyttänyt useampi kirjoittaja. Lukijat suuttuivat. Yhteen viimeisimmistä hän laati latinankieliset väliotsikot.

Vuonna 1988 eräs *Mikrobitin* lukija toivoi lehteen valokuvaa Nirvistä. Tämä ei suostunut. Ajan myötä valokuvien karttamisesta tuli tapa ja osa legendaa. Kun Nirvi vuonna 2012 palkittiin vuoden pelijournalistina, hän ei suostunut vastaanottamaan palkintoa julkisesti.

Vuonna 2009 Nirvi poseerasi *Journalistissa*

Niko Nirvi päätti jo vuosikymmeniä sitten, ettei esiinny tunnistettavasti kuvissa. ”Laita jutun otsikoksi Mies Pelit-lehden takana, se rimmaa kuvaan”, hän sanoo.

Pelit-lehden toimitus ei mielestään tarvitse kokouksia.

savun keskellä hattu silmillään. Tänään hän ei haluaisi antaa kuvata edes käsiään.

KUN NIRVI VUONNA 1988 pääsi *Mikrobitin* toimittajaksi, häntä alkoi pian ärsyttää, että paljon muitakin tietokoneasioita käsitelleeseen lehteen mahtui peleistä vain ”lyhyitä ruiskaisuja”. Hänestä Suomi tarvitsi oman, peleihin keskittyvän lehtensä.

Unelma toteutui, kun Nirvi ja hänen vaimonsa **Tuija Lindén** perustivat Sanomalle *Pelit*-lehden. Sitä ennen he olivat harjoitelleet *Pelit*-vuosikirjoilla, joissa oli *Mikrobitissä* ja Commodore-tietokoneisiin keskittyneessä *C-lehdessä* jo julkaistuja sekä uusia arvosteluja.

Pelit-lehden kulta-aikoina 1990-luvulla sen toimituksessa työskenteli seitsemän henkeä. Nyt toimituksen vahvuus on 2,5 työntekijää, koska AD Valkama on yhteinen *Hifimaailman* kanssa.

”Tämä on kuin peli, jossa vaikeustaso nousee joka vuosi – postimaksut ja painokulut kasvavat ja väkeä on vähemmän”, Nirvi sanoo.

Kun väki vähenee, jäljelle jääneet tekevät enemmän. Nirvi esimerkiksi seuraa lehden verkkokeskusteluita myös iltaisin ja lomilla. Työaika on ”hyvin 24/7”.

”Mun loma on se, että voi nukkua puoleen päivään eikä tarvitse kirjoittaa tai editoida mitään.”

Lähipäivinä Nirvi tulee töihin noin kymmeneltä aamulla ja lähtee kotiin noin neljältä iltapäivällä. Kotona hän aloittaa toisen työpäivänsä pelien parissa. Pelijournalismissa on yleistä, ettei pelaamisesta makseta erikseen.

Arkisin Nirvi pelaa noin kahteen yöllä, viikonloppuisin neljään. Keskiviikkoisin ja sunnuntaisin hän lopettaa vähän aikaisemmin ja ottaa kiinni tv-sarjoja, joita ei muutoin ehdi katsoa.

Lisäksi hän harrastaa 140-vuotiaan puutalonsa hoitamista, ruokakasvien kasvattamista ja erinäisten asioiden, kuten kirjo-

jen, sarjakuvien, elokuvien ja tv-sarjojen keräilyä.

Miten aikasi riittää?

”Jotenkin se ennen riitti paremmin, mutta kyllä se nytkin jollain tavalla riittää. Siitä, että pärjään kuuden tunnin yöunilla, on apua.”

> **”Introverteille se on pelastus ja tapa palautua oikeista ihmiskontakteista. Pelien maailma on yksinkertainen ja säännöt selkeitä.**
>
> Niko Nirvi, Pelit-lehden toimituspäällikkö

Niko Nirvi jakaa pöytäryhmän AD Isma Valkaman (vas.) ja päätoimittaja Tuukka Grönholmin kanssa. Nirvin kaapin päällä on peleihin liittyviä PR-lahjoja ja Vuoden pelijournalisti -diplomi vuodelta 2012. Ulkotakkien pitämistä tuolien selkämyksillä ohjaa ajatus ”Pidä viholliset lähellä mutta takki vielä lähempänä”.

PELIT-LEHTI ON YKSI maailman pitkäikäisimpiä pelilehtiä ja Suomen viimeinen. Toiseksi viimeinen, H-Townin aiemmin kustantama *Pelaaja*, yhdistyi siihen keväällä 2025.

Nirvin mielestä *Pelit* on hengissä yksinkertaisesti siksi, että se on hyvä lehti. Tilaajia sillä on noin 6 000, mikä on päätoimittaja Grönholmin mukaan ”suhteellisen vakaa luku”. Lehti pyörii uskollisten kestotilaajien varassa, jotka katsovat sen lukemisen osaksi peliharrastusta.

”Koska emme pärjää pelisaiteille nopeudessa, kilpailemme hitaalla journalismilla. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että arvostelemme pelit vasta sitten, kun ne ovat valmiita”, Nirvi sanoo.

Toinen vahvuus ovat Nirvin mukaan lehden peliarvostelijat, jotka seuraavat keskenään eri peligenrejä. Näin kymmenien tuhansien vuosittaisten pelijulkaisujen joukosta on mahdollista uuttaa edes jotenkin perusteltuja suosituksia.

Kun *Pelit*-lehti perustettiin, sen lukijat olivat teinejä. Nyt he ovat 35–55 vuotiaita ja usein perheellisiä. Nirvi ei usko lehden enää juuri saavan uusia nuoria lukijoita ainakaan niin kauan, kun internet on pystyssä, mutta se on sitten niin. Esimerkiksi videoiden tekeminen olisi turhan aikavievää eikä sopisi ainakaan Nirvin ajatukseen siitä, mikä pelaamisessa on kiinnostavaa. Häntä ei kiinnosta katsoa toisten pelaamista eikä kenenkään ”pitkiä jorinoita” peleistä.

Alkuaikoinaan *Pelit*-lehti vaikutti paljon siihen, mitä Suomessa pelattiin. Tärkeää oli myös pitää pelaajien puolta, kun muu maailma piti heitä lapsellisina. Nykyään jakolinjoja on Nirvin harmiksi myös pelialan sisällä. Maailmalla ”kytätään, mitkä pelit ovat woke ja dei”.

”Mutta ei se meillä varsinaisesti näy. Seuraajiin perustuvan nettijournalismin täytyy mennä enemmän sen mukaan, mitä suuri yleisö ajattelee.”

Nirvi ei mieti, miten kauan pelialan aikakauslehteä on kannattavaa tehdä. Hän tekee sitä tässä ja nyt. Jos hänen pitäisi perustaa kokonaan uusi pelimedia, kannattavaa mallia olisi vaikea keksiä.

Jos taloudelliset ja tekniset realiteetit voisi unohtaa, se olisi printti, jossa kuvat olisivat lyhyitä videonäytteitä peleistä.

NIKO NIRVIN KALTAISTEN, helmikuussa 1961 syntyneiden ihmisten alin eläkeikä on 64 vuotta 9 kuukautta ja ylin eläkeikä 69 vuotta. Kun se täyttyy, työsuhde päättyy automaattisesti, jos työntekijä ei erikseen sovi työnantajan kanssa muuta.

Nirvin mielestä hänen iällään ei ole lehden nykylukijoille merkitystä, koska intohimon kohde on sama. Hän myös arvelee olevansa pelaamisen ansiosta henkisesti vetreämpi kuin ikätoverinsa. Pelaamisen haittoihin hän ei usko, paitsi jos sen ottaa liian tosissaan tai pelaa liikaa.

”Mutta monelle pelaaminen on myönteistä. Esimerkiksi introverteille se on pelastus ja tapa palautua oikeista ihmiskontakteista. Pelien maailma on yksinkertainen ja säännöt selkeitä.”

Muki vuodelta 1986 on samanikäinen kuin Nirvin peliarvostelijan ura. Mukin sisällä on ”krakelointia”, josta se vuotaa helteellä.

Mitä sinulle tapahtuu, kun eläkkeelle on joskus jäätävä?

”Jaa-a, mahdoton ennustaa. Voi olla, että identiteettini romahtaa täysin, koska se perustuu niin paljon työhön tai sitten huokaisen tyytyväisenä. Sitä on turha surra etukäteen.”

”Katson olevani tarpeeksi älykäs pystyäkseni selvittämään haasteen, kun elämä sen heittää.”

Niko Nirvi, 65

- Fokus Median *Pelit*-lehden toimituspäällikkö. Toinen lehden perustajista.
- Aloitti pelijournalistin uransa vuonna 1986 *Mikrobitti*-lehden peliarvostelijana.
- Välttelee valokuvia.
- Vuoden pelijournalisti 2012. Ei tullut hakemaan palkintoa mutta pitää sitä esillä työpisteensä kaapin päällä.
- Lahjoitti vanhat pelikoneensa faniensa toiveesta vuonna 2020 Suomen pelimuseoon Tampereelle.
- Syntyi helmikuussa 1961 Jokioisissa mutta identifioituu porilaiseksi. Asuu Lohjalla vaimonsa **Tuija Lindénin** kanssa.

VEN:n Kaisa Pekkala haluaa opastaa viestinnän tekijöitä – ei etsiä syyllisiä

Manu Marttinen, teksti ● Hanna Koikkalainen, kuva

Viestinnän eettisen neuvoston puheenjohtaja Kaisa Pekkala työskentelee Lappeenrannan yliopiston viestintätieteiden yliopisto-opettajana ja tutkinto-ohjelmavastaavana.

Journalisti uutisoi viime huhtikuussa tapauksesta, jossa viestintätoimisto Ahjo oli tarjonnut freelancetoimittajalle valmista juttua julkaistavaksi tämän omalla nimellä. Se on vastoin viestintäalan pelisääntöjä, ja uutisen julkaisua seurasi pienimuotoinen kohu. Myöhemmin Ahjo nimesi tapahtumien syylliseksi yhtiössä työskennelleen harjoittelijan.

Tapauksesta kiinnostui myös Viestinnän eettinen neuvosto (VEN). Se on viestintäalan itsesääntelyelin ja verrokki Julkisen sanan neuvostolle, mutta sen toiminta perustuu pitkälti vapaaehtoistyöhön.

VEN:n järein työkalu on kannanotto, ja sellaisen VEN julkaisi Ahjon toiminnasta toukokuun lopulla.

”Tapaus osoittaa, että Ahjon perehdytys, ohjeistus ja harjoittelija-asemassa olevan työntekijän ohjauskäytännöt eivät ole olleet riittävän täsmällisiä”, VEN totesi kannanotossaan.

Ennen kannanoton julkaisua neuvosto kuulee kaikkia osapuolia. VEN lähettää ratkaisuistaan mediatiedotteita ja sen jäsenet julkaisevat kannanottoja sosiaalisen median kanavillaan, mutta neuvosto ei velvoita ohjeita rikkoneita kertomaan julkisesti saamastaan kannanotosta. Myöskään VEN:n taustalla olevat yhteisöt Viesti, ProCom tai Marketing Finland eivät julkaise kannanottoja.

Organisaatiot voivat sitoutua viestinnän eettisiin ohjeisiin ja ilmaista sitoutumisensa julkaisemalla verkkosivuillaan siitä merkin. Se vastaa JSN:n Vastuullista journalismia -merkkiä. VEN:n ohjeisiin on sitoutunut tällä hetkellä 17 organisaatiota, joiden joukossa on myös Ahjo.

VEN ON PERUSTETTU helmikuussa 2015. Neuvoston puheenjohtaja on tällä hetkellä **Kaisa Pekkala**. Hän on työskennellyt aiemmin Stora Ensossa ja Koneessa viestinnän johto- ja asiantuntijatehtävissä. Nykyisin Pekkala on Lappeenrannan yliopiston viestintätieteiden yliopisto-opettaja ja tutkinto-ohjelmavastaava.

Pekkalan mielestä viestintäalan yrityksiä tai organisaatioita ei ole tarpeen velvoittaa julkaisemaan niitä koskevia kannanottoja.

”Me emme ole tuomari emmekä etsi syyllisiä, vaan meillä on valmentava rooli. Virheitä tapahtuu, mutta niistä pitää oppia. Meidän kannanottommekin on tehty siten, että ne olisivat opiksi kaikille viestinnän tekijöille”, Pekkala sanoo.

JSN velvoittaa virheen tehneen tiedotusvälineen oikaisemaan virheen julkisesti ja julkaisemaan mahdollisen langettavan päätöksen. VEN:n kannanotot jäävät sen verkkosivuille asiasta kiinnostuneiden löydettäviksi.

”Jo kannanoton valmistelun aikaiset kaikkien osapuolien kuulemiset rauhoittavat tilannetta. Emme haluakaan puuttua yksittäisen ihmisen toimintaan, vaan pureudumme ilmiöön ja pyrimme löytämään siitä kaikkia hyödyttäviä oppeja”, Pekkala sanoo.

Pekkala pitää tällä hetkellä nykyistä käytäntöä toimivana. Hän uskoo, että jo neuvoston kannanotto antaa virheen tehneelle riittävän opetuksen.

VEN SAA YLEENSÄ tiedon käsittelyä vaativista tapauksista yleisön yhteydenottojen välityksellä. Se voi ottaa käsittelyyn tapauksia myös oma-aloitteisesti.

Keväällä VEN otti käsiteltäväkseen Ahjo-kohua vastaavan tapauksen, joka liittyi Oulun kaupungin viestintään huhtikuussa 2026. VEN julkaisi kannanottonsa aiheesta syyskuun lopulla. Kannanoton mukaan tapauksessa oli viestinnän etiikan puutteita, jotka koskivat viestinnän johtamista, prosesseja sekä journalismin ja viestinnän roolien sekoittumista.

Pekkalan mukaan Ahjon ja Oulun kaupungin tapaukset ovat viestintäalalle muistutuksia siitä, että viestinnän ja journalismin roolien ja toimintatapojen pitäisi olla kaikille osapuolille selkeitä.

”Mediaviestintä on hyvin keskeistä toimintaa viestinnän tekijöille, joten sen kanssa pitäisi aina toimia erityisen avoimesti ja läpinäkyvästi siten, että siinä tuetaan journalistista riippumattomuutta.”

VEN ANTOI VIESTINTÄTOIMISTO Ahjolle kannanottonsa julkaisun jälkeen myös erillisen huomautuksen, koska Ahjo on sitoutunut alan eettisiin ohjeisiin ja pitää siitä kertovaa merkkiä sivuillaan. Jos toiminnassa ilmenisi jatkossa puutteita, VEN voisi ottaa merkin pois.

VEN:n näkemyksen mukaan Ahjon toiminta rikkoi alan hyviä tapoja erityisesti harjoittelijan perehdyttämisen ja hänen asemansa suhteen.

”Kuten kannanotossamme toteamme, työntekijän ohjaus ei ollut riittävää ja täsmällistä”, Pekkala sanoo.

Ahjo korjasi tapahtuneen jälkeen mediatyötä käsitteleviä ohjeitaan.

Pekkalan mukaan tapauksen erityinen arvo oli sen herättämässä keskustelussa alan toimijoiden parissa hyvän tavan mukaisesta mediaviestinnästä ja juttuaiheiden tarjoamisen pelisäännöistä.

Ahjon toimitusjohtaja ei kohun aikana halunnut kuitenkaan antaa aiheesta *Journalistille* haastattelua, mihin VEN kiinnitti huomiota kannanotossaan. Pekkala ihmettelee reaktiota.

”Tässä olisi ollut mahdollisuus käydä julkista keskustelua, mutta he asettuivat kuitenkin puolustuskannalle. Tapauksessa olisi ollut tilaa koko alaa kehittävälle dialogille.” ●

Miksi media ei näe Gazan kansanmurhaa, kysyvät Susanna Kuparinen ja Maria Pettersson

Manu Haapalainen, teksti ● Antti Yrjönen ja Minna Kommeri, kuvat

Vähintään 77 000 tapettua, lähes kaikki siviilejä. Maan tasalle murskattuja kaupunkeja, täysin tuhotut elinolosuhteet. Lähes 300 Israelin murhaamaa journalistia.

Susanna Kuparisen ohjaama ja yhdessä **Maria Petterssonin** kanssa KOM-teatterille käsikirjoittama esitys *Poiskatsojat* käsittelee Israelin Gazassa tekemää kansanmurhaa. Vielä enemmän se kertoo siitä, miten vähän kansanmurha lopulta näyttää kiinnostavan suomalaisia päättäjiä.

Esitys vyöryttää näyttämölle eduskunnassa käytyjä keskusteluja, Kuparisen ja Petterssonin tekemiä haastatteluja sekä analyysiä päättäjien ja myös median lamaantuneisuudesta.

Poiskatsojat on dokumenttiteatteria, muodoltaan hyvin lähellä journalismia. Kaikki esityksessä perustuu lähteytetyn tiedon yhdistelemiseen. Niissä harvoissa kohdissa, kun esitykseen on keksitty jotakin, se mainitaan erikseen. Tyyli on tuttu toimittaja-ohjaaja Kuparisen aiemmista *Eduskunta*- ja *Valtuusto*-trilogioista.

Poiskatsojat näyttää paljon journalismia suoremmin, mitä Gazassa tapahtuu: Israelin toteuttaman järjestelmällisen tuhoamiskampanjan.

Se näyttää paljon journalismia suoremmin myös sen, mitä suomalaisessa politiikassa Gazan hädän suhteen tapahtuu: ei juuri mitään.

Esitys kertoo Suomen ja Israelin jättimäisistä asekaupoista ja siitä, miten maan hallitus ja eduskunnan valiokunnat toistelevat gazalaisten hädän äärellä tyhjää fraasia: *Me teemme kaikkemme*.

MARIA PETTERSSON OLI *Journalistin* päätoimittaja vuosina 2018–2023. Hän työskentelee nykyisin *Helsingin Sanomissa*. Ammattiteatteria hän ei ole aikaisemmin tehnyt.

Petterssonin mukaan *Poiskatsojien* taustatyö ei juurikaan eronnut journalismista: työryhmä teki haastatteluja, kävi läpi pöytäkirjoja, teki tietopyyntöjä, tutki, mitä asiasta on kirjoitettu aiemmin.

Teatterissa on silti journalismia suurempi luova vapaus, Pettersson sanoo. Asioita voi yhdistellä vapaammin. Ihmisen puheenparren voi luontevammin jättää siistimättä, aidommaksi. Esimerkiksi **Joe Bidenin** epäselvät höpinät kuullaan *Poiskatsojissa* sanasta sanaan sellaisenaan, ei journalistien koherenteiksi sitaateiksi siivoamina.

Kuparinen muistuttaa, että sitaattien muokkaaminen parantaa tekstin luettavuutta, mutta piilottaa sen, että maailman vaikutusvaltaisin ihminen ei ole kognitiivisesti kykeneväinen tehtäviinsä.

”Jostain syystä toimittajat käyttävät koko ammattitaitonsa siihen, että poimivat Bidenin tai **Donald Trumpin** suoltamasta moskasta ne harvat kirkkaat ajatukset”, Susanna Kuparinen sanoo.

POISKATSOJAT KESTÄÄ LÄHES kolme ja puoli tuntia. Tekijät lyhensivät sitä ensimmäisen ennakkonäytöksen jälkeen peräti 45 minuuttia. Pois tippui myös iso osa esitykseen suunnitellusta mediakritiikistä.

Pettersson avaa puhelimestaan tiedoston ja käy läpi esityksestä karsittuja havaintoja siitä, mitä suomalaismedia jättää kertomatta Gazan kansanmurhasta. Esitystä varten hän haastatteli toimittajia, toimitusten esihenkilöitä ja media-alan asiantuntijoita.

Petterssonin mukaan rivijournalistit kertoivat, että kirjoittaisivat Gazasta toisin, jos heidän annettaisiin.

”He olisivat valmiita kutsumaan tätä kansanmurhaksi. Esimerkiksi Yle on kuitenkin päättänyt, että niin ei tehdä.”

Sekä Amnesty International (2024) että YK:n riippumaton tutkintakomissio (2025) ovat kuvanneet Gazan tuhoamiskampanjaa kansanmurhaksi. Toimitukset perustelivat sanavalintojaan alkuvuodesta 2025 myös *Journalistille* niin, että kansanmurha-asiassa on syytä odottaa Kansainvälisen tuomioistuimen päätöstä. Sellainen on kuitenkin luvassa aikaisintaan vuonna 2030.

”Sitten vuonna 2030 aletaan miettiä, olisiko jo vuonna 2026 pitänyt kirjoittaa kansanmurhasta.”

Oma ongelmansa on Petterssonin mukaan se, että Israelin ja sen armeijan väitteet tapahtumista uutisoidaan usein ilman kontekstia ja riittävää lähdekritiikkiä. Israelin armeijan IDF:n väitteiden kyseenalaistaminen on mediassa täysin riittämätöntä.

KUVA: MINNA KOMMERI

Susanna Kuparinen kehottaa toimittajia seuraamaan muutakin kuin angloamerikkalaista mediaa.

”Maailman jokainen armeija tekee propagandaa, se on osa niiden duunia”, Pettersson sanoo.

Kuparisen ja Petterssonin mukaan Israel-uutisointia vaivaa tasapuolisuusharha, jota ei esimerkiksi Ukrainan sotauutisoinnissa ole. Media ei suhtaudu Israelin valtion sanaan samalla tavalla epäilevästi kuin Venäjän sanaan.

Ongelma on myös se, miten riittämättömällä volyymillä maailmanluokan katastro-

KUVA: ANTTI YRJÖNEN

Maria Pettersson muistuttaa, että median tehtävä on välittää tietoa Gazan tapahtumista, vaikka se lukijoita väsyttäisikin.

fista uutisoidaan. Syy on, että jutut eivät kiinnosta lukijoita. *Hesarissakaan* Gaza-jutut eivät ole mitään klikkimagneetteja, Pettersson sanoo.

”Mutta samaan aikaan meillä olisi velvollisuus välittää tietoa. Näytelmän tekoprosessin aikana meille selvisi, että poliitikot seuraavat kansanmurhaa lähinnä suomalaisesta mediasta.”

Vaikka heille olisi tarjolla kaikki maailman tieto?

”Kyllä. Se oli järkytys. Eli ei todellakaan ole yhdentekevää, mitä siellä kirjoitetaan”, Kuparinen sanoo.

Pettersson jatkaa epäkohtien listaamista.

Raportointi Palestiinan miehityksestä on ollut sirpaleista jo vuosien ajan. Sama on jatkunut kansanmurhan aikana.

”Yhtenä päivänä joku hyökkäys uutisoidaan, kun on muuten hiljainen uutispäivä”, Pettersson sanoo.

Monena muuna päivänä vastaavaa hyökkäystä ei uutisoida. Kokonaiskuvaa sodan laajuudesta ei synny.

”Sirpaleisuudella on karkotettu tehokkaasti lukijat. Ennen syksyä 2023 minäkään en jaksanut vuosiin seurata Palestiina-uutisia”, Kuparinen sanoo.

Jos poliitikot katsovat tiedontarpeessaan liian lähelle, niin katsovat journalistitkin. Länsimaisen valtamedian on useissa tutkimuksissa todettu suhtautuvan Israeliin myönteisesti.

”Silti Suomessa ajatellaan, että *The New York Timesin* lukeminen riittää siihen, että on perillä maailmasta”, Kuparinen sanoo.

POISKATSOJIEN JÄLKIPUOLISKOLLA esitys pohtii pitkään, mitä Suomen ja Israelin asekaupasta pitäisi ajatella. Kuparisen ja Petterssonin lähteiden mukaan ohjusten torjuntaan tarkoitettu Daavidin linko -järjestelmä on paitsi kallis, myös droonisodan aikakaudella pahasti vanhentunut.

Median pitäisi kertoa asediiliin liittyvät ongelmat yleisölle, he sanovat.

”Jos puolustusvoimat sanoo, että Daavidin lingon vuosikustannus on turvallisuussyistä salainen, niin sekä kansalaiset että toimittajat hyväksyvät sen liian helposti”, Pettersson sanoo.

Yhtä kritiikittömästi media suhtautui hävittäjähankintoihin, hän jatkaa. Suomi päätyi vuonna 2021 ostamaan noin kymmenellä miljardilla eurolla yhdysvaltalaisia F35 -hävittäjiä.

Amerikkalaismediassa oli jo ennen Suomen hävittäjähankintoja useita armeijataustaisten kolumnistien kommentteja siitä, miten ongelmallisia ja helposti vikaantuvia koneita F35:t ovat.

”Vasta nyt monta vuotta myöhemmin meilläkin on saanut mediassa sanoa, että ei ne olleetkaan aivan täydellisiä laitteita”, Pettersson sanoo.

Kuparista huolettaa se, että Suomi on läheisessä puolustusyhteistyössä pohjimmiltaan hyvin epävakaan valtion kanssa.

Riippumaton Substack-uutissivu *Drop Site News* uutisoi hiljattain CIA:n elokuussa valmistuneesta raportista. Sen mukaan Israelin valtio on vaarassa hajota tai ajautua sisällissotaan.

”Milloinkahan suomalaismedia viitsisi uutisoida tästä”, Kuparinen kysyy.

"Klimatet har nedprioriterats av medier i hela västvärlden", säger Erika Bjerström

Marcus Floman, text • Martin Stenmark, foto

Många journalister jag talat med under sommaren och hösten har ställt samma fråga: skrivs det numera mindre om klimatkrisen än förr?

Svaret är ja, det stämmer.

University of Colorado analyserar årligen klimatbevakningen i dagstidningar i 59 länder på alla kontinenter. År 2025 fick orden klimatförändring och global uppvärmning 38 procent färre träffar i dagstidningar runt om i världen jämfört med toppåret 2021. Detta trots att de senaste åren har haft de högsta medeltemperaturerna på över 150 år. Och trots att sju av nio planetära gränser nu överskridits. De som mäter hur väl planeten kan upprätthålla livet på jorden.

Men visst är det många journalister som gjort ett avtryck inom klimatjournalistiken. En av dem är **Erika Bjerström** som åren 2019–2024 var Sveriges televisions första och hittills enda globala klimatkorrespondent.

”Det är viktigt att möta människorna som lever i klimatkrisens frontlinjer,” säger Bjerström.

Bjerström ger många exempel på reportage som handlade om dramatiska naturkatastrofer som beror på den globala uppvärmningen. Som länder som drabbats av extrema skyfall och om glaciärer i Himalaya som smultit snabbare än normalt.

”Jag var i Pakistan efter att de haft översvämningar som ledde till att en tredjedel av landet låg under vatten. Jag intervjuade människorna som aktörer i sina egna liv och inte som offer.”

> **”Det är viktigt att möta människorna som lever i klimatkrisens frontlinjer.**
>
> Erika Bjerström, SVT:s första och hittills enda globala klimatkorrespondent

I en del av intervjuerna var lokalbefolkningen kritisk mot myndigheterna som inte lyckades pumpa bort vattnet från bomullsåkrarna och därmed misslyckades med att rädda skörden.

”Vi ville komma bort från reportage om ’isbjörn på ett isflak’ – klimatkrisen handlar också om människans möjlighet att fortsätta leva på den här planeten.”

Reportagen fick god respons av många, men ledde också till drev och näthat mot Bjerström. Hon tog 2024 beslutet att säga upp sig från SVT på grund av hoten och hatet på sociala medier.

Klimatfrågan har under hela 2020-talet blivit en alltmer politiserad fråga och journalister som bevakar klimatet får ofta ordet ”aktivist” påklistrat på sig – trots att de bevakar en ödesfråga för planeten med vetenskapliga fakta i ryggen.

”Det var de pågående trakasserierna som fick mig att lämna min position. Det blev oacceptabelt som arbetssituation.”

Sedan hon slutade har SVT ingen global klimatkorrespondent.

Erika Bjerström jobbade åren 2019–2024 som SVT:s första och hittills enda globala klimatkorrespondent. Massiva hot- och hatkampanjer på sociala medier mot Bjerström ledde till att hon sade upp sig från SVT.

”I dag är det uppenbart att stora delar av samhället inte längre prioriterar klimatkrisen så högt. Nyhetsredaktionerna är inga isolerade öar utan vi är i en dialektisk dialog med samhället.”

PANDEMIN, RYSSLANDS ANFALLSKRIG mot Ukraina, **Trumps** återkomst, lägg till Gaza och Iran. Ja, det är inte förvånande att andra frågor konkurrerar om en plats i medierna.

En del mediechefer säger att larmrapporter om klimatkrisen inte genererar klick och läsning. Men eftersom det handlar om en ödesfråga för planeten borde journalistiken om ämnet vara så välgjord att den verkligen tar tag i publiken.

”Det handlar om att göra journalistik med identifikation. Och bra klimatjournalistik jobbar ofta med tidsvittnen. Det kan handla om äldre människor som kan berätta om hur förutsättningarna förändrats under deras livstid”, säger Bjerström.

När jag frågar henne hur redaktionerna ska göra för att rapportera om klimatfrågan som den pågående kris den är säger hon: med kunskap.

”Klimatjournalistiken har nedprioriterats och journalister ges inte tid att läsa på och bygga upp ett expertnätverk. Det som hänt är att vi ser en kunskapsför-

Journalisten och författaren Erika Bjerström har gett ut böckerna Klimatkrisens Sverige (2020) och Demokratin dör i hettan (2025).

lust på redaktionerna – det i sin tur leder till osäkra journalister och osäkra redaktörer.”

Bjerström drar paralleller till pandemin. Då gjorde många redaktioner i hela världen det hon kallar en kunskapsresa: alla visste plötsligt allt om virus och flockimmunitet.

”Vi journalister är bra på att ta till oss stora mängder fakta på kort tid – denna kunskapsresa kunde göras även med klimatet.”

BÅDE ERIKA BJERSTRÖM OCH flera andra reportrar med klimatkompetens som jag pratat med lyfter fram att medierna borde komma ihåg att ta med klimataspekten i alla nyheter, då när det är relevant. Att till exempel ställa frågan hur ekonomisk tillväxt påverkar klimatet.

För att en redaktion ska kunna bevaka ett så brett ämne som klimatfrågan behövs inte bara kunskap utan också tid. Skulle det behövas specialiserade reportrar som på heltid följer bara och endast klimatfrågan? Enligt föreningen Ympäristötoimittajats uppgifter torde ingen nyhetsjournalist i Finland bevaka klimatfrågan på heltid.

Erika Bjerströms recept för lyckad klimatbevakning är en slags hubb på nyhetsredaktionen där en klimatproducent, jobbar med frågan på heltid. Det har både *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter*.

”*Aftonbladet*, som är Sveriges största tidning, har bra läsning på sitt klimatmaterial,” säger Bjerström.

När jag precis ska tacka för intervjun säger Erika Bjerström att hon har en fråga som hon önskar att flera journalister skulle diskutera på redaktionerna:

”Har vi på nyhetsplats ett moraliskt ansvar att bevaka klimatkrisen därför att det är en existentiell utmaning för mänskligheten?”

Bjerström säger att hon inte har ett entydigt svar på frågan. Hon undrar ändå om de traditionella journalistiska principerna är hållbara i framtiden, ni vet: att vara en spegling av samhället och bevaka det som sker.

”Kan vi frångå principerna om att inte driva frågor utifrån ett eget redaktionellt beslut? Vi lever just nu i en tid där politikerna tystnat, där ytterkantshögern och antidemokratiska krafter har kidnappat klimatfrågan och får röster tack vare sitt klimatförnekande budskap.”

Bjerström undrar om journalisterna då endast ska följa med och rapportera om det som sker, lite grann från sidlinjen.

”Eller har vi då gjort ett oförlåtligt publicistiskt misstag?”

Cheferna sprider gärna klimatrapporteringen över redaktionens olika team – ingen har en klimatdesk

Många journalister på de stora nyhetsredaktionerna i Finland är insatta i klimatfrågor. Men trots det saknar redaktionerna särskilda klimathubbar med uttryckligt fokus på klimatjournalistik. Vi har frågat fyra chefer hur de organiserar klimatbevakningen.

Helsingin Sanomat har två miljöreportrar som nästan uteslutande arbetar med miljöjournalistik. Därutöver har en av tidningens politikreportrar särskilt fokus på miljöfrågor.

”Rapporteringen kring miljöfrågor görs som en del av nyhetsverksamheten vid nyhetsdesken och i de team som arbetar med utrikes-, inrikes- och lokaljournalistik. Dessutom skriver miljöreportrarna artiklar på eget initiativ inom ämnesområdet”, säger redaktionschef **Riku Jokinen** på *Helsingin Sanomat*.

Yle Uutisets chefredaktör **Krista Taubert** säger att ansvaret för klimatrapporteringen ligger på redaktionens samhälls-, vardags- och kulturavdelning, där ett antal reportrar har specialiserat sig på klimatfrågor.

”På olika håll av redaktionen har vi därutöver flera reportrar som är insatta i klimatfrågor. De samarbetar vid behov över teamgränserna.”

Krista Taubert säger att klimat och miljö behandlas med samma journalistiska kriterier som andra ämnen.

”Det är viktigt att reportrar som specialiserar sig på klimatfrågor har en bred kunskap om samhället. Därför rapporterar ingen av våra journalister enbart om klimatfrågor.”

Hufvudstadsbladets chefredaktör **Kalle Silfverberg** är inne på samma linje.

”Det är få journalister som använder hela sin arbetstid på något enskilt bevakningsområde. Så är det också med klimatet.”

HBL har två reportrar som är särskilt insatta i klimatfrågor, men ingen jobbar med klimat på heltid.

”De bevakar klimatfrågor vid sidan av övriga uppdrag, och dessutom är klimatet en återkommande aspekt i den övriga nyhetsrapporteringen”, säger Kalle Silfverberg.

På Svenska Yles nyheter konstaterar chefredaktör **Charlotte Sundström** att klimatfrågan genomsyrar de flesta klassiska ämnesområdena inom nyhetsjournalistik.

”Samhället och verkligheten ska avspeglas i de nyheter vi gör, och då är det bra att det finns en bredd och ett intresse för klimatfrågor inom olika team på redaktionen.”

Ingen journalist på Svenska Yles nyheter arbetar uteslutande med klimatjournalistik. Enligt *Journalistens* uppgifter jobbar minst två reportrar med klimatfrågor vid sidan av andra arbetsuppgifter.

Sundström säger att en särskild klimatavdelning på redaktionen inte nödvändigtvis skulle vara en idealisk lösning.

”Så som vi jobbar nu ger kanske mer i slutändan än om vi skulle inrätta ett team som skulle bli avskilt från de övriga.”

Sebastian Dahlström

Ett framtida samtal

”Mamma, vad gjorde du när det var folkmord i Gaza?”

”Nå, jag skrev inte så mycket om det, jag skrev om andra viktiga ämnen. Om hur resurserna på jorden håller på att ta slut, om hur kapitalismen suger ut de fattigaste i världen, om hur alla människor är lika värda…”

”Men varför skrev du inte mer om folkmordet?”

”Nå du vet, vi kunde ju inte kalla det ett folkmord, för det fanns inget juridiskt beslut. Eller det fanns ju rapporten från den oberoende internationella kommissionen om de ockuperade palestinska områdena som sagt att det var folkmord, och ordförande fick Nobels fredspris… Men vi kunde ju inte säga folkmord för då skulle vi ha tagit ställning.”

”Men mamma, ni såg ju hur där såg ut? Hur de dödade barn? Hur en del i armén själva sade att nu förstår de nazisterna?”

”Ja, men man fick ju inte komma in där och rapportera, så det var svårt att få reda på fakta.”

”Men det var ju fakta att så gott som hela Gaza var jämnat med marken? Det såg ni ju och kunde berätta?”

”Ja men du vet, det var ju så komplicerat. Och näthatet man utsattes för var enormt.”

”Näthatet om man sa att det är fel att döda barn? Ååh snyft! Vad gjorde Finland då?”

”Köpte vapen av Israel och tecknade ett militärt samarbetsavtal för flera år.”

”Det måste ju ha blivit ett enormt ramaskri!”

”Någon artikel blev det väl… Men de behövdes ju för Finlands säkerhet, sa dom.”

”Ja, upprustning har förstås alltid lett till en säkrare värld. Och klart det skulle satsas på vapen, när nästan alla planetära gränser hade överskridits. Det måste ju ha varit förstasidans nyhet i månader!”

”All den där makten du hade att påverka. Varför gjorde du inte mer?

”Det blev väl någon artikel… Mer fokus var det på AI och hur farligt det kan vara.”

”Så ni valde att hjälpa till med att sprida skräckpropagada om något en liten klick människor utvecklat och som de alltså också kunde stoppa utvecklingen av om de ville? Istället för att pressa på politikerna? Känns ju som ganska bra timing att börja hota med AI samtidigt som planeten larmar rött och på så sätt få allas fokus någon annanstans. Vad skrev du om det?”

”Det blev väl kanske någon kolumn… ”

”Och vad gjorde politikerna, när Google olagligt högg ner hundratals hektar skog för att facilitera AI?”

”Dom sänkte bensinpriserna.”

”Vad skrev du om det?”

”Nå, jag försökte pitcha ett inslag till Sverige, men de tackade nej.”

”All den där makten du hade att påverka. Varför gjorde du inte mer?” ●

Liselott Lindström ● *Skribenten är journalist.*

MEDIENYTT

Fler tidningar får dela på statens årliga halvmiljon

Fler medier än tidigare får dela på de 500 000 euro som undervisnings- och kulturministeriet årligen delar ut i bidrag till medieinnehåll på minoritetsspråk. Nya bidragsmottagare i år är *Österbottens Tidning* och Svenska Pensionärsförbundets nyhetssida, som får 45 000 respektive 5 000 euro.

"För snart två år sedan började jag bygga upp en nyhetswebb för *God Tid*. Jag anser att den behövs som komplement till en papperstidning som nästa år igen krymper med två nummer. Min avsikt är att fortsätta att utveckla vår nyhetssajt med fokus på nyheter som intresserar en senior publik", säger chefredaktör **Markus West**, som tidigare sökt bidrag för papperstidningen men fått avslag.

En titt på hur stödet har fördelats sedan år 2020 visar att *Åbo Underrättelser* och *Nya Östis* är de enda tidningarna som har beviljats stöd varje år. För *ÅU:s* del har det årliga stödet i medeltal legat kring 80 000 euro, och för *Nya Östis* del kring 30 000 euro. En annan stabil bidragsmottagare är *Ny Tid*, som sedan år 2021 har beviljats 20 000 euro varje år. Webbplatsen *Finlands Natur* har också i flera år i följd beviljats 20 000 euro.

Åbo Underrättelser är den tidning som har beviljats mest stöd, totalt 563 000 euro sedan år 2020, följd av *Västra Nyland* och *Borgåbladet* (tidigare *Östnyland*), som har fått 407 500 euro var.

Svenskspråkiga medier får 2026, precis som under tidigare år, den största delen av statsstödet. Det här trots att medier på samiska, karelska, romani och teckenspråk också kan ansöka om stödet. Bland årets bidragstagare är det endast den enaresamiska tidningen *Anarâš aavis* som inte skriver på svenska.

Värt att notera är att undervisnings- och kulturministeriets bidrag inte har inflationsjusterats, utan har hållits på samma nivå år efter år. Det betyder att bidragets värde har minskat.

Sebastian Dahlström

Hur har stödet till medieinnehåll på minoritetsspråk fördelats under de senaste åren? Se vår sammanställning på Journalisti.fi.

FOKUS

Tiia Pyykön kuratoimilla ohjeilla neulotaan viidessäkymmenessä maassa

Manu Haapalainen, teksti ● Marjaana Malkamäki, kuva

Harvan suomalaisen printtijulkaisun tärkein markkina-alue on Yhdysvallat. Tamperelaisen neulelehti *Laineen* kohdalla näin on ollut vuosien ajan. Englanninkielistä lehteä myydään noin viidessäkymmenessä maassa.

Tiia Pyykkö on työskennellyt *Laineessa* vuodesta 2018, aluksi viestintäassistenttina. Nyt hänen tittelinsä on executive producer. Hän muun muassa vastaa lehden neuleohjeista eli valitsee neulemallit ja niiden suunnittelijat.

Pyykön mukaan toimitus on uskonut alusta alkaen, että *Laine* voi kasvaa neuleharrastajien kansainväliseksi suosikiksi.

”Alkuaikanani, kun meitä oli vain neljä, pakkasimme itse kaikki yli kymmenentuhatta lehteä postitettavaksi. Kavereita oli kyllä pitsapalkalla auttamassa!”

Laineen toimitus on nähnyt vaivaa kehittääkseen oman tyylinsä kirjoittaa neuleohjeita.

”Perinteinen pohjoismaalainen ohjeenkirjoitustyyli on aika lyhyt ja pelkistetty”, Pyykkö sanoo.

”Meidän ohjeemme ovat yksityiskohtaisempia. Haluamme, että ihan tavallinen harrastaja osaa neuloa niiden avulla, ja että neulominen on mukavaa.” ●

Tiia Pyykkö oppi koulussa neulomaan “kuten kaikki muutkin”, mutta harrastus syveni vuodesta 2011 alkaen, englannin kandin kirjoittamisen yhteydessä. “Huomasin kaipaavani konkreettista tekemistä, joka auttaisi stressiin.”

KIELI

Heli Hämäläinen ● *Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut äidinkielenopettaja.*

Tekstejä pystytään muokkaamaan tai joudutaan korjaamaan

Satutko huomaamaan seuraavasta virkkeestä mitään korjattavaa? ”*Monissa EU:n jäsenmaissa palkat ovat sellaisella tasolla, että yhä useampi joutuu tehdä kahta työtä eläkkeen.*”

Vastaavanlaisia rektiovirheitä on pystynyt poimimaan lehdistä enenevissä määrin, vaikka usein ne korjataankin nopeasti. Siitä kehut tarkkasilmäisille editoijille.

Rektio tarkoittaa sellaista yhteen kuuluvien sanojen suhdetta, että toinen edellyttää toisen olevan tietyssä muodossa. Esimerkiksi *joutua-* ja *pystyä*-verbien kanssa tulee yleiskielessä käyttää *-maan-* tai *-mään*-loppuista verbimuotoa: *yhä useampi joutuu tekemään kahta työtä.*

Puhekielessä tilanne on toinen. Ilmeisesti juuri puhekielen malli johtaa siihen, että lehtijutuissakin ”*simulaatioharjoitusten laatua parantaa se, että lääkärit pystyvät keskenään luoda tarkkojakin potilastilanteita*”. Tällainen muoto ei kuulu yleiskieleen, vaan *lääkärit pystyvät tekemään kaikenlaista.*

Mahtaako aiempi rektionormien höllennys sekoittaa joitakuita? Vastahan ihan äsken (2014!) sallittiin *alkaa tekemään*, kun yleiskielessä oli aiemmin voinut vain *alkaa tehdä*. Ehkä rektiosäännöt sotkeutuvat kirjoittajien muistissa.

Tai sitten moni ei pohdi verbimuodon valintaa kovin tarkasti. Esimerkiksi Suomen isännöimästä Naton tiede- ja teknologiajärjestön kokouksesta kirjoitetaan eräässä otsikossa näin: ”*Se mitä me pystymme tuoda pöytään, otetaan kyllä suurella ilolla vastaan*”. Sen sijaan leipätekstissä kerrotaan arvostettavan, mitä ”*Suomi pystyy tuomaan pöytään*”.

Kirjoittajille vaikeimpia näyttäisivät olevan rinnastamistapaukset, joissa kaksi verbiä vaativat kaverikseen erilaiset verbimuodot. ”*Jos nuori kokee, ettei pysty tai halua elää yhteisön vaatimusten mukaisesti, kokemus voi haavoittaa ja jättää pitkäaikaisia jälkiä.*” Yleiskielisenä esimerkki kuuluisi näin: *ettei pysty elämään tai halua elää.* Ja toistonkin pystyy kiertämään. ●

TUTKITTUA

Tutkijoiden mukaan tekoäly ajaa journalismin tienhaaraan

Generatiivinen tekoäly muuttaa yleisön tarpeita. Journalistinen media on suurten strategisten valintojen äärellä. Valittu polku voi joko vahvistaa journalismia tai ajaa sen marginaaliin.

Näin argumentoivat tutkijat **Henrik Rydenfelt**, **Joel Kiskola** ja **Thomas Olsson** tutkimusartikkelissaan *Media generatiivisen tekoälyn ajassa.* Artikkelin julkaisi *Media & viestintä* -lehti kesäkuussa.

Tutkimus rakentuu kolmen kansainvälisen tutkimusartikkelin varaan. Niissä samat tutkijat kehittivät kuvitteellisia tekoälysovelluksia ja selvittivät, mitä ihmiset niistä ajattelivat. Näin he hahmottelivat, miten tekoäly tulee muuttamaan journalismin ja yleisön suhdetta.

Kuvitteelliset sovellukset muun muassa laativat uutisartikkelien pohjalta lasten sarjakuvia ja podcasteja sekä ohjasivat uutislähetyksiä yleisön toiveiden mukaisesti.

Tutkimustulosten perusteella tutkijat tunnistivat useita mahdollisia tulevaisuuskuvia ja tienhaaroja.

Ensimmäinen tienhaara perustuu massamedian kysynnän hiipumiselle. Jos uutismedia jatkaa sisältöjen laatimista lähinnä vain laajoille yleisöille, seurauksena voi olla journalismin ajautuminen marginaaliin.

Mahdollisia sopeutumisstrategioita on useita. Yksi on inhimillisen yhteyden ja luottamuksen korostaminen. Tämä strategia tekisi journalismista luultavasti pienten yleisöjen artesaanituotantoa.

Toisaalta journalismi voi keskittyä tuottamaan tietoa tekoälyn katvepaikoissa. Fyysinen läsnäolo mahdollistaa sellaisten lähteiden käytön, joihin tekoälyllä ei ole pääsyä. Journalistit erikoistuisivat laatimaan lähinnä varmennettuja alkuperäisraportteja.

Journalistien työllisyyden kannalta valoisin on tulevaisuuskuva, jossa tekoäly hukuttaa yleisön epäluotettavan sisällön tulvaan. Tällöin kysyntä ammattimaiselle journalismille kasvaa. Jos toimitusprosesseja onnistutaan samalla tehostamaan tekoälyn avulla, journalismi voi jopa vahvistaa asemaansa.

Samalla mediaorganisaatioiden on päätettävä, miten ne suhtautuvat teknologiayritysten tarjoamiin jakelualustoihin. Valmiin ekosysteemin kautta on helpompi tavoittaa laaja yleisö kuin itse luodun järjestelmän avulla. Toisaalta riippuvuus teknologiayrityksistä voi heikentää journalismin autonomiaa.

Juha Matias Lehtonen

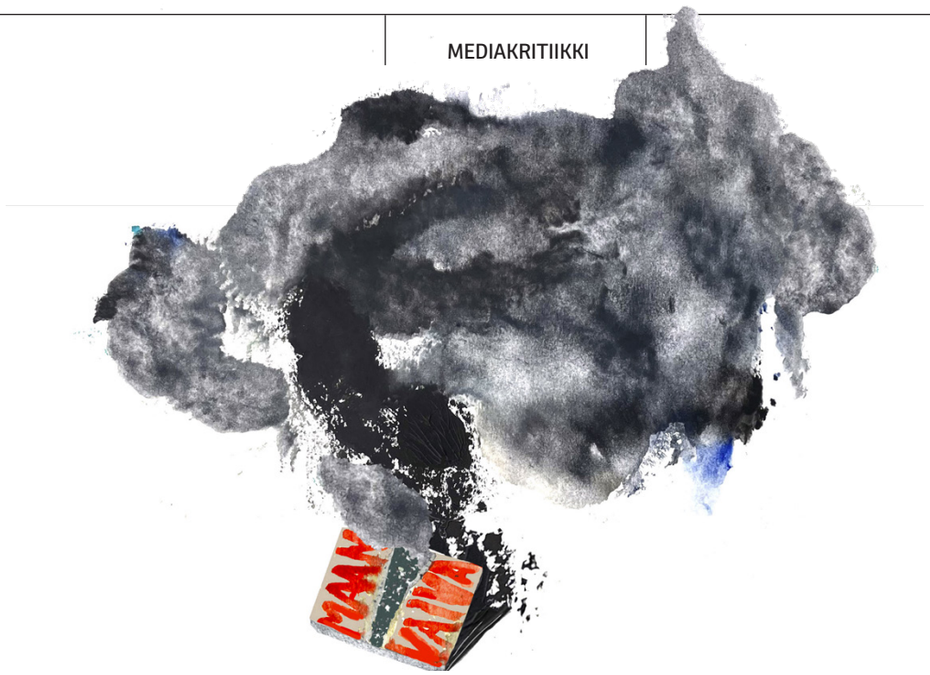

Mitä vimmattua, eikö MV-lehti ollutkaan valemedia?

Manu Haapalainen, teksti ● Elina Rajala, kuvitus

Toimittaja **Mikael Vehkaojan** ja sosiologi **Karin Creutzin** uutuuskirja *Maan vaiva – Miten MV-lehti repi Suomen kahtia* kertoo **Ilja Janitskinin** ja hänen perustamansa *MV-lehde*n tarinan kattavasti, mutta osittain kummallisin painotuksin.

Maan vaiva on viihdyttävää luettavaa. Janitskin sekoilee kokaiinihuuruissaan *Absolute*-lehdestä Bandidos-jengin kautta kiekkovalmentajaksi ja eräänlaiseksi päätoimittajaksi Barcelonaan. Nopeatempoisen kirjan pohjalta syntyisi koukuttava draamasarja.

Maan vaiva palauttaa taitavasti mieleen sen Suomen ja sen mediamaiseman, johon Kataloniaan asettunut Janitskin sivustonsa viime vuosikymmenen puolivälissä perusti. Perussuomalaiset olivat tehneet maahanmuuttokritiikistä valtavirtaa. Vuoden 2015 pakolaiskriisi kärjisti ilmapiiriä entisestään. *MV-lehden* suosiolle oli otollinen maaperä, ja maailmalla oli jo paljon *Infowarsin* kaltaisia suosittuja, salaliittohuurua ja äärioikeistoajattelua yhdistäviä sivustoja, joista ottaa mallia.

Maan vaivassa on paljon osuvaa mediakritiikkiä. *MV-lehden* yhteyksistä **Putinin** Venäjään kirjoitettiin sen huippuaikana paljon, jopa venäläisestä rahoituksesta. Kirja huomauttaa, että tällaista ei ole koskaan todistettu, eikä todisteita löydy nytkään.

KIRJOITTAJAT KOROSTAVAT, että ymmärtäminen on eri asia kuin hyväksyminen. Silti *Maan vaivassa* häiritsee ajoittain turhan kritiikitön suhtautuminen Janitskiniin ja hänen lähipiiriinsä. Vuonna 2019 kuolleen Janitskinin muistiinpanoihin ja häntä *MV-lehden* päätoimittajana seuranneen **Juha Korhosen** muistelmakirjaan suhtaudutaan kuin luotettaviin lähteisiin, samoin *MV-lehden* IT-osaaja ”Laurin” haastatteluihin.

MV-lehti julkaisi jatkuvasti rasistisia valheita. Se varasti koko ajan aineistoa oikeilta tiedotusvälineiltä. Vuonna 2018 Janitskin sai Helsingin käräjäoikeudessa vuoden ja kymmenen kuukauden ehdottoman vankeustuomion muun muassa toimittaja **Jessikka Aron** vainoamisesta ja törkeistä kunnianloukkauksista.

Silti *Maan vaiva* käsittelee *MV-lehteä* ja ”sen vastustajia” yhdenvertaisina yhteiskunnallisen vastakkainasettelun osapuolina. Janitskinin tuomion kovuutta ihmetellään sivutolkulla. Hänet ja muu *MV-lehden* väki asetetaan erikoisesti uhrin asemaan. Janitskin kirjoittaa muistivihkoonsa, että ”ketään ei ole maalitettu niin kuin minua”, eivätkä kirjoittajat tätä kyseenalaista.

Maan vaiva ei suostu kutsumaan *MV-lehteä* valemediaksi, vaan puhuu sievistelevästi vastamediasta. Jos järjestelmällinen totuudenvastaisuus ei tee valemediaa, niin mikä sitten?

MV-lehden jälkeen yhtä suosittua äärioikeistolaista räyhämediaa ei ole tullut. Tällä hetkellä paras ehdokas sellaiseksi on **Roni Arvosen** astetta sisäsiistimpi *Kuuntelija*-podcast.

Arvosta ja Janitskinia näyttää yhdistävän herkkänahkaisuus. Kun *Helsingin Sanomat* teki Arvosesta syyskuussa kiihkottoman ja tasapainoisen henkilöjutun, tämä käytti lähes puoli tuntia ohjelma-aikaansa artikkelista kiukutteluun. ●

Toimittaja pyörtyi oikeussalissa

Tämä tapahtui STT:n Tampereen aluetoimituksessa siihen aikaan, kun STT:n uutisia tilasivat kaikki ja uutistoimistolla oli aluetoimituksiakin. Monipuoliseen tehtäväkenttään kuului oman maakunnan uutisarvoisten oikeusjuttujen seuraaminen, usein paikan päällä käräjäoikeudessa.

Kerran oli käsiteltävänä henkirikos, josta syyttäjä vaati syytetylle tuomiota murhasta. Ei siksi, että rikos olisi ollut erityisen suunnitelmallinen – vaan siksi, että se oli syyttäjän mukaan erityisen raaka ja väkivaltainen.

Syyttäjä selosti veriteon yksityiskohtia viilto viillolta ja isku iskulta. Selostus tuntui pitkältä. Oloni kävi omituiseksi, ja sitten tuli pimeää. Heräsin lattialla. *Iltalehden* kollega kysyi: ”Onko sulla **Elina** kaikki hyvin?”

Pyörtymisepisodi ei ollut ensimmäinen. Aikoinaan rippikoulussa isosena kopsahdin maahan, kun paikallinen SPR:n ensiapuryhmä tuli pitämään valistusnäytöstä. Kalpeaksi maskeerattu isoskaveri oli silloin liikaa minulle.

Hipsin oikeussalista käytävään. Vartija neuvoi käymään vähäksi aikaa pitkäkseni ja nostamaan jalat ylös. Se onnistui eteisen naulakkotilan pitkällä ja matalalla pöydällä.

Tuohon aikaan oli vielä käytäntönä, että paikalle saapuneet toimittajat saivat syyttäjän haastehakemuksen eli syytekirjelmän paperilla oikeuden istunnossa. Verenpaineeni on aina ollut aika matala, ja päättelin, että se ehkä vaikutti. Sen jälkeen otin jonkin aikaa lakritsia mukaan henkirikosoikeudenkäynteihin ja mutustelin sitä vaivihkaa.

Kirjallisella aineistolla sain jutun harsituksi kasaan tosin suunniteltua lyhyempänä, mutta sitä en enää muista, millaiseen tuomioon käräjäoikeus päätyi.

Elina Korkee

Kirjoittaja on eläkeikää lähestyvä STT:n toimittaja

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT?
LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN
JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Juuso Kääriäinen tekee MTV:llä juttuja Seitsemän ja Kymmenen uutisiin sekä toisinaan Viiden jälkeen ja Huomenta Suomi -ohjelmiin ja kirjoittaa verkkoon.

JUUSO KÄÄRIÄINEN TUO VALTUUSTOON NUOREN PÄTKÄTYÖLÄISEN NÄKÖKULMAN

Nina Erho, teksti ● Liisa Huima, kuva

Journalistiliiton uusi valtuusto järjestäytyy Helsingissä 3.–4. joulukuuta. Toimittaja **Juuso Kääriäiselle**, 31, kokous on hänen valtuustouransa ensimmäinen.

”On iso kunnia ja vastuu, että yhdistys antoi paikan minulle, vaikka olen näissä hommissa vielä kokematon. Toivottavasti pystyn tuomaan valtuustoon uusia näkökulmia”, Kääriäinen sanoo.

Valtuusto on liiton ylin päättävä elin, ja siellä päätösvaltaa käyttävät liiton jäsenyhdistysten edustajat. Kääriäinen on yksi Radio- ja televisiotoimittajien liiton (RTTL) kahdestakymmenestä valtuutetusta ja toinen sen jäsenyhdistyksen Media- ja ohjelmatyöntekijöiden (MOT) kahdesta valtuutetusta. Kaikkiaan valtuutettuja on uudessa valtuustossa 70.

Kääriäinen työskentelee MTV:ssä, kuten moni muukin MOT:n jäsen. Hän aloitti MTV:ssä kesätoimittajana vuonna 2023. Sitä ennen hän työskenteli Ylellä silloisissa Kainuun ja Etelä-Savon radioissa ja Pohjanmaan toimituksessa sekä *Savon Sanomissa*.

Valtuustossa Kääriäinen haluaa vaikuttaa siihen, miten liitto pitää jäsentensä puolta alan vaikeassa tilanteessa. Erityisen lähellä sydäntä on pätkätyöläisten asema, josta hänellä on kokemusta koko vuonna 2017 alkaneen työuransa ajalta. Ongelmia ovat muun muassa määräaikaisuuksien ketjuttaminen ja pätkätöiden sekä opiskelun yhdistäminen työttömyysturvaan.

Koko RTTL:n tasolla yksi tärkeistä kysymyksistä on työn muutos, jossa perinteiseen radioon ja televisioon yhdistyy verkkotekeminen.

”Jatkuva muutos ja työmäärän lisääntyminen vaikuttavat jaksamiseen, johon tarvitaan tukea.”

Ihan ensimmäiseksi valtuuston on pohdittava, miten Journalistiliiton talous saadaan tasapainoon ja jäsenmäärä kasvuun niin, että liitto säilyy vahvana myös tulevaisuudessa. Kääriäinen tietää jo edellisen, toukokuussa 2026 nelivuotiskautensa päättäneen valtuuston keskustelleen paljon säästöistä.

”Ja vaikeita asioita siellä tulee jatkossakin olemaan.”

Yksi liiton kohtalonkysymyksistä on Kääriäisen mielestä sen kyky saada nuoret järjestäytymään. Tärkeää on saada nuoret ymmärtämään liittoon kuulumisen merkitys niin, että jäsenyyttä ei hylätä ”ylimääräisenä kuluna”.

Lisäksi liitto tarvitsee lisää nuoria houkuttelevia jäsenetuja ja heistä mielekkäältä tuntuvaa toimintaa.

Kääriäiselle tärkeimpiä jäsenetuja ovat Pressikortti ja ansiosidonnainen työttömyysturva. Silti hän arvelee monen nuoren toivovan jäsenmaksulle suorempaa vastinetta.

”Se voisi olla esimerkiksi sanomalehtien ja muun uutismedian tilauksia.”

Vaikuttamismahdollisuuksien lisäksi Kääriäistä kiinnostavat valtuustossa uudenlainen työkokemus ja verkostot. Liittoon hän liittyi heti toimittajan uransa alussa Ylessä paikallisen luottamushenkilön suosituksesta.

”Jokaisella työelämään tulevalla nuorella pitäisi olla mentorina vastaava luottamushenkilö tai liittoaktiivi, joka kertoo jäsenyydestä.” ●

TURVALLISUUSAJATTELU KAVENTAA YHTEISKUNNAN AVOIMUUTTA

Kansainvälinen sanavapausjärjestö Toimittajat ilman rajoja julkaisi heinäkuussa laajan raportin otsikolla ”*National security as a weapon against journalism*”. Siinä on listattu turvallistamisen tapoja eri puolilta maailmaa.

Turvallistamisella tarkoitetaan kehitystä, jossa turvallisuuteen vetoaminen alkaa oikeuttaa sellaisia rajoituksia tai toimia, joita ei normaalioloissa välttämättä hyväksyttäisi. Käsite on peräisin 1990-luvulla syntyneestä Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuusteoriasta.

Raportissa kerrotaan muun muassa maista, joissa journalismi on leimattu valtiolle vaaralliseksi propagandaksi ja toimittajia vakoiltu ja painostettu isänmaallisuuteen jopa itsesensuurin hinnalla.

SUOMELLA ON KYSEENALAINEN kunnia olla mukana kyseisessä raportissa. Järjestön mukaan Viestikoekeskus-tapauksessa käytettiin oikeudellisia keinoja huolestuttavalla tavalla journalisteja vastaan. Journalismia tarkasteltiin normaalin yhteiskunnallisen toiminnan sijaan mahdollisena turvallisuusuhkana. Tapahtunut yhdistettiin raportissa Suomen jännitteiseen historiaan Venäjän naapurina.

Turvallistaminen on siitä katala ongelma, että jokainen yksittäinen turvallisuuden nimissä tehty ratkaisu saattaa vaikuttaa järkevältä ja perustellulta. Raja voi kuitenkin siirtyä vähitellen niin, että turvallisuus saa yhä enemmän painoarvoa avoimuuden, journalistisen vapauden ja kansalaisten tiedonsaantioikeuden kustannuksella.

VIESTIKOEKESKUS-UUTISOINTIA KOSKEVA oikeusprosessi on vain yksi esimerkki turvallisuuskysymysten ja journalistisen vapauden välisestä jännitteestä Suomessa. Journalistiliitto on pelkästään tänä vuonna antanut useita lausuntoja hallituksen lakimuutoshankkeista, joissa turvallisuuden nimissä ehdotetuilla toimilla voisi olla vaikutuksia journalistisen työn edellytyksiin.

Hallitus on muun muassa pyrkinyt pidentämään asiakirjojen salassapitoaikoja, halunnut laajentaa viranomaisten toimivaltuuksia rikostiedustelussa sekä lisätä pakkokeinolakiin mahdollisuuden kotietsintöihin, jotka tulkintamme mukaan voisivat kohdistua myös toimittajien koteihin tai tiedotusvälineiden toimitiloihin.

Turvallistaminen tietysti vaikuttaa yhteiskunnan avoimuuteen ja journalistien työhön muutenkin kuin lainsäädännön kautta. Kun turvallisuusajattelu laajenee, esimerkiksi julkisuusperiaate saattaa yhä useammin joutua väistymään. Myös lähteiden halu puhua voi vähentyä.

Turvallisuuden korostumiselle on Suomessa ymmärrettävät syynsä. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, muuttunut turvallisuusympäristö ja hybridiuhat eivät ole kuviteltuja ongelmia. Juuri siksi keskustelu on vaikeaa. ●

Marjaana Varmavuori ● *Kirjoittaja on Journalistiliiton puheenjohtaja.*

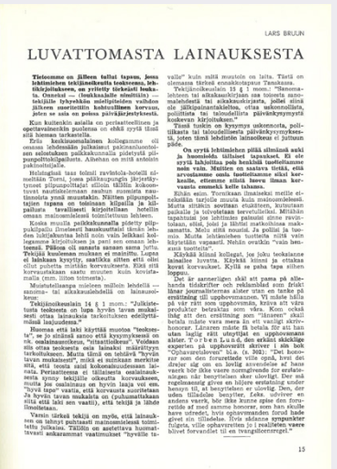

LARS BRUUN

LUVATTOMASTA LAINAUKSESTA

Tietomme on äskeen tullut tapaus, jossa tekijänoikeuksista tuskitteleva, tekijäjulkaiseen, on yritetty tiekseti loukata. Onneksi — (onnikaalle sinnittäin) — tekijälle lyhyehkön aikeliputeiden validon jälkeen onneiteittin kahtouilleen korvaan, jolen se sola on poissa päivänkjerjestyksestä.

Kun kuitenkin asiasta on perisatuollisen ja opertavanneskin puolesta on ehkä syytä tässä asiä hieman tarkastella.

Eräs keskisuomalainen kollegamme oli omassa lehdessään julkaissut pakinaluontoisen selostuksen paikkakunnalla pidetystä piipunpolttokilpailusta. Aihehan on mitä antoisin pakinoitsijalle.

Heinäkuussa tässä ravintola-hotelli sämeläkin Turni, jossa pääkaupungin järjestyksyneet piipunpolttajat eilisiä tällöin kokoontuvat saatuiteleresaan raadun nuoseita ravintoloita pysä muustakin. Näihin piipunpolttajaisiin on jo muodostunut aivan tavallisesti kirjoitellaan hetellin omaan malsomalleesä toimitettuun lehteen.

Koska muulla paikkakunnalla pidetty piipunpolttajaisiin tavallisesti hauskuuttaisi tämän lehden lukijakuntaa lehti noin vain leikkasi kollegamme kirjoituksen ja pani sen omaan lehteensä. Pääosa oli sanasta sanaan sama juttu. Yhtäjä kuuleman mukaan ei mainittu. Lopa Liitto puuttui peliin, ja alkuperäinen tekijä sai korvauksen. Kiitä sitä korvauksen saatuu muuten kuin kovilamalla (mm. tilten toimesta).

Muistutellaanpa oleleen mäihin lehdellä — sanoma- tai aikakauslehdellä on lainauskeus.

Tekijänoikeuslain 14 § 1 mom: "Julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämää laajuudessa."

Huomaa että laki käyttää muotoa "teoksesta", se ja sitäkä sanoo että kyseymyksessä on, **osalainauskerus, "sitaattiaikeus".** Veidaan sitä ottaa teoksesta osia lainaksi määrittyen tarkoituksen. Mutta tämä on tehtävä "hyvän tavan mukaisesti", mikä ei suinkaan merkitse sitä, että teosta saisi kokonaisuudessaan lainata. Lainauksen on oltava tarkoituksenmukaista syssy: tekijälle oikeutta korvauksen, mutta jos osalainaus on hyvin laaja vei em. "hyvä tapa" vastaa, että korvausta suoritetaan Ja hyvän tavan mukaista on (puhumattakaan siitä että laki sen vaatii), että tekijä ja lähde ilmoitetaan.

Vasin tärkeä tekijä on myös, että lainauksen on tehtyä puhtaasti malsomalleesä toimitetun julkaisu. Tällöin on asetettava kunnattavaasti aikaramman vaatimukset "hyville tavalle" kuin mitä muutoin on laita. Tietä on olemassa tärkeä esimerkkitapaus Tenakasta.

Tekijänoikeuslain 15 § 1 mom.: "Sanomalehteen tai aikakauslehteen saa toisesta sanomalehdestä tai aikakauskirjasta, jollei sitä ole lähdejulkaisutakielto, ottaa uutenoullista, poliittista tai taloudellista päivänkysymystä koskevan kirjoituksen."

Tässä tuskin on kysymys uskomoista, poliittasta tai taloudellisesta päivänkysymyksestä, joten tämä lehdellen lainaoikeus ei julkaisun pääle.

On syytä tehimiehen pitää silmänsä auki ja hanoiteila tällaiset tapaukset. Ei ole hyvä tapa, että lainauksia tehdään muuten vain. Mutkin on saatava tiedä, että arvoulamme omia tuotteitamme sikai kerhaille, ellemme ehkä luovu ilman korvausta ensiseki kelle tahansa.

Rihkn esim. Forsikaan lisäseksi meille etsekahkin tarkiile muuta kuin malsomalleesä. Mutta ehkäin nevetaan ennätteen, kuinsaan paikalle ja tolvotetaan tervetulleksi. Mihkin tarkiile muuta kuin malsomalleesä. Mutta ehkäin nevetaan ennätteen, kuinsaan paikalle ja tolvotetaan tervetulleksi. Mihkin lehteen, ellei, joka ja lähtisi matkoihinsa maksamatta. Melu siitä nousisi. Ja pollisi ja toimia. Mutta lehtiesimen tuntuvia niitä vain käytetään vapaasti. Nehän ovatkin "vain hengestä tuotteita".

Käykää kiinni kollegat, jos joku teoksianne lainaalles hyvetta. Käykä kiinni ja ottakaa kovat korvaukset. Kyllä se paha tapa siihen loppuu.

Det är anmärkigen obli att pama på allehanda tidskrifter och reklamblad som friskt låtsar journalisterna alster utan en tanke på ersättning till upphovsmannen. Vi måste hålla på vår rätt som upphovsmän, kräva att våra produkter betraktas som våra. Kom. också ihåg att vi journalister måste ha en inkomst för betala hidete vara svara in ett vanligt skriveonorer. Läraren måste få betala för att han uten lagliz rätt utnyttjat en upphovsmans alster. Torben Lund, den erkänt skickliga experten på upphovsrätt skriver i sin bok "Ophavsretsloven" bl.a. (s. 302): "Det hovedsynspunkt, der må lægges til grund for fortolkningen af, om en lovlig anvendelse af hans værk bør ikke være nemmgivende for enhver anden, der benytter sig af hans værk, som ikke kan godtgøre, at han har indhentet samtykke fra ophavsmanden forud hade givet sin tilladelse. Hvis sådanne synspunkter følgeta, ville ophavsretten jo i realiteten være blivet forvandlet til en tvangslicensregel."

15

Sanomalehtimies 8/1964 puolusti tekijänoikeuksia.

Piipunpolttajat pakinavarkaina

”Käykää kiinni kollegat, jos joku teoksianne lainailee luvatta. Käykää kiinni ja ottakaa kovat korvaukset. Kyllä se paha tapa siihen loppuu.”

Näin kannusti **Lars Bruun** *Sanomalehtimiehessä* 8/1964. Lehden tietoon oli tullut tekijänoikeuksien loukkaus.

”Eräs keskisuomalainen kollegamme oli omassa lehdessään julkaissut pakinaluontoisen kirjoituksen paikkakunnalla pidetystä piipunpolttokilpailusta. Aihehan on mitä antoisin pakinoitsijalle”, Bruun kirjoittaa.

Jutun olivat lukeneet myös ”pääkaupunkiseudun järjestäytyneet piipunpolttajat”, jotka olivat intoutuneet poimimaan pakinan kantapaikkansa hotelli Tornin mainoslehteen.

”Koska muulla paikkakunnalla pidetty piippukilpailu ilmeisesti hauskuuttaisi tämän lehden lukijakuntaa, lehti noin vain leikkasi kollegamme kirjoituksen ja pani sen omaan lehteensä. Pääosa oli sanasta sanaan sama juttu.”

Liitto puuttui peliin, ja alkuperäinen tekijä sai korvauksen. Asia oli siten loppuun käsitelty, mutta Bruunia yhä sapetti.

”Mitähän tapahtuisi, jos lehtimies painuisi sinne ravintolaan, söisi, joisi ja lähtisi matkoihinsa maksamatta. Melu siitä nousisi.”

Marja Honkonen

Niksi-palstan kehittäjästä tuli Naistoimittajien kunniajäsen

TOIMITTAJA MAIJA KAUPPINEN
15.12.1941 IISALMI – 21.8.2026
HÄMEENLINNA

Maija Kauppisen toimittajan ura aukesi 1968 Marttaliiton *Emäntälehdessä*. Takana olivat suomen kielen opinnot Helsingin yliopistossa.

Sieltä hän siirtyi *Pirkka*-lehteen 32 vuodeksi ja työskenteli viimeksi lehden toimituspäällikkönä. Hän piti kirjoittamisesta. Työ vei hänet lukijamatkoille yli 50 maahan.

Eläkkeelle hän jäi 2004, mutta toimittajan työt jatkuivat Hämeenlinnassa *Kaupunkiuutisten* avustajana ja Suomalaisen Naisliiton *Minna*-lehden päätoimittajana.

Kaupunkiuutiset paljasti keväällä 2017, että palstanpitäjä oli aiemmin ollut ideoimassa suosittua *Niksi-Pirkkaa Pirkka*-lehteen.

Presidentti **Sauli Niinistö** myönsi hänelle Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan ritarimerkin *Minna*-lehden kehittämisestä.

Maijasta sukeutui eläkepäivillään myös tuottelias tietokirjailija. Hän toimitti Naisliiton 110-vuotisjuhlakirjan ja teki jatkuvasti pienoiselämäkertoja *Naisten Ääneen*.

Kauppinen toimi pari vuotta Naistoimittajat-yhdistyksen puheenjohtajana. Hän vastasi myös yhdistyksen Kellokas-ehdokkaiden valintaprosessista.

Hän oli Naistoimittajien, Suomalaisen Naisliiton ja sen Hämeenlinnan yhdistyksen kunniajäsen.

Maija oli rohkea ideoija, luova persoona, jonka mietintämylly tuntui käyvän kaiken aikaa.

Kirsti Pohjonen

Kirjoittaja on Maija Kauppisen kollega ja ystävä.

Toimittaja omistautui Suomen lähihistorialle

TOIMITTAJA RISTO NIKU
15.2.1941 LAHTI – 19.9.2026 ESPOO

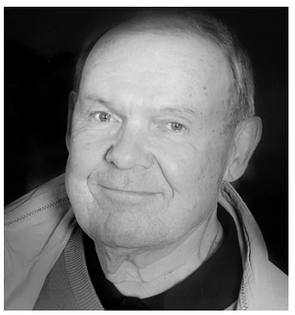

Toimittaja ja tietokirjailija **Risto Niku** kuoli Espoossa 85-vuotiaana. Niku kirjoitti ylioppilaaksi Lahden lyseosta 1959 ja valmistui filosofian maisteriksi 1966.

Toimittajan uransa hän aloitti *Etelä-Suomen Sanomissa* 1964. Vuonna 1970 hän siirtyi Helsinkiin Yhdysvaltain tiedotustoimiston lehdistöavustajaksi ja 1973 Helsingin Puhelinyhdistyksen tiedotuspäälliköksi.

Jäätyään eläkkeelle vuonna 2003 Niku omistautui Suomen lähihistorian kiistanalaisten tapahtumien tutkimiselle. Hän kirjoitti kirjan Suomen kaikkien aikojen tutkituimmasta murhajutusta, venäläisen kapteenin öisestä ampumisesta Lauttasaaressa marraskuussa 1944. Syyllistä ei koskaan saatu selville. Nikun *Kuka murhasi kapteeni Ivan Belovin?* tarjosi tapaukseen mielenkiintoisen ratkaisun.

Kalevan kuolemanlento pureutui Suomen ja Neuvostoliiton suhteita koetelleeseen matkustajakone Kalevan alasampumiseen välirauhan kesänä 1940. Neuvostoliitto selvästi rikkoi kansainvälistä oikeutta, mutta Suomi ei uskaltanut esittää edes vastalausetta.

Suomen poliittisesta historiasta Niku otti käsiteltäväkseen vielä kaksi muuta kipupistettä selvittäessään sisäministeri **Heikki Ritavuoren** murhaa ja sotasyyllisyysoikeudenkäynnissä tuomittujen miesten kohtaloita.

Lasse Erola

Kirjoittaja on Risto Nikun kollega ja ystävä.

Insinööriliitto

Akavalainen Insinööriliitto hakee

viestinnän asiantuntijaa

määräaikaiseen perhevapaan sijaisuuteen.

Tehtäviä ovat muun muassa:

- Insinööri-lehden toimittajan työt
- tiedotteet liiton asiantuntijoiden kanssa
- muu liiton ja neuvottelujärjestöjen viestintä
- kuvaus printti- ja verkkojulkaisuihin

Lähetä hakemuksesi 11.11. mennessä osoitteeseen **rekry@ilry.fi**. Lue lisää: ilry.fi/rekry

Landsbygdens Folk söker en

INNEHÅLLSPRODUCENT

Vill du bevaka jord- och skogsbruket och berätta om människorna, företagen och besluten som formar landsbygden? Vi söker en innehållsproducent som förenar journalistiskt kunnande med digitala färdigheter.

Du har god förmåga att hitta läsvärda ämnen och att navigera i det dagliga infomationsflödet. Vi lägger särskild vikt vid kunskaper om jord- och skogsbruk samt förmåga att göra branschens frågor begripliga och relevanta för läsarna.

Du publicerar och producerar innehåll för både tidningen och våra digitala kanaler. Du är van vid digital publicering och kan på ett kreativt sätt anpassa innehållet till olika format och plattformar. Intresse för att utveckla vår digitala utgivning är en viktig del av uppdraget.
I det dagliga arbetet jobbar du tätt med chefredaktören.

Vi värdesätter självständighet, nyfikenhet och god samarbetsförmåga.

Ansökan: Skicka in din ansökan, inklusive CV samt exempel på tidigare journalistiska eller publicistiska projekt och meriter till staffan.pehrman@slc.fi senast måndagen den 16.11.

Närmare upplysningar:
Chefredaktör Staffan Pehrman, tel. 040 773 3979.

Landsbygdens Folk är Finlands främsta svenskspråkiga landsbygdstidning, som ges ut av Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

SLC Landsbygdens Folk

KOULUTUKSET

Marraskuun F5.6-klubi: Lehtikuvan kriisi
Suomalaisen kuvajournalismin tulevaisuus on uhattuna. Suomen Tietotoimiston mukaan sen nykymuotoinen uutis- ja kuvatoimistoliiketoiminta saattaa päättyä maaliskuussa. Vaakalaudalla on myös vuodesta 1952 olemassa olleen Lehtikuvan tulevaisuus. Marraskuun F5.6-klubilla tilanteesta keskustelevat Lehtikuvan kuvaajat **Emmi Korhonen**, **Antti Aimo-Koivisto** ja **Markku Ulander**. Keskusteluun liittyy myös Journalistiliiton puheenjohtaja **Marjaana Varmavuori**. Moderaattorina toimii Ylen **Silja Viitala**. Illan alussa nähdään kavalkadi Lehtikuvan kuvista.
F5.6-klubi on kuukausittainen dokumentaariseen valokuvaan keskittyvä klubi ja foorumi.
Aika: Ti 3.11. klo 19–21
Paikka: Juttutupa, Säästöpankinranta 6, Helsinki
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Tapahtuma on pääsymaksuton. Tapahtuman striimi ilmestyy F5.6-klubin You Tube -kanavalle ennen tilaisuuden alkua.
Järjestäjät: Suomen kuvajournalistit ry, Patricia Seppälän Säätiö ja Jokes

Näin pelastusala kehittää viestintäänsä
Vaikuttavuuden tutkija ja kehittäjä **Aino Harinen** kertoo webinaarissa, miten pelastusalan viestintää johdetaan, tehdään, koordinoidaan, mitataan, arvioidaan ja kehitetään. Millaisia eettisiä pohdintoja pelastusalan viestijät kohtaavat työssään, mikä viestijöitä kuormittaa ja mistä he saavat työhönsä voimavaroja? Maksuton tapahtuma sopii liiton jäsenille, jotka työskentelevät viestinnän parissa.
Aika: Ke 11.11. klo 16.30–18
Paikka: Teams
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat
Järjestäjä: SJL

YleGPT ja digitaalinen kerronta
Suosittu Tekoälykahvit-webinaari jatkuu marraskuussa, kun vieraaksi saapuu **Asmo Raimoaho**, visuaalinen journalisti ja tuottaja Yleisradion Tutkiva+ toimituksen Plus-deskistä. Ylen Plus-deskissä kehitetään digitaalista kerrontaa. Raimoaho kertoo, miten hän hyödyntää työssään Ylen sisäisessä käytössä toimivaa YleGPT-sovellusta ja sen apureita
Aika: Ke 11.11. klo 9.30–10.30
Paikka: Teams
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat
Järjestäjä: SJL

Neuvot parhaaseen paikallisjournalismiin
Palkittu tutkiva freelancejournalisti ja tietokirjailija **Outi Salovaara** vetää webinaarin, josta hyötyvät paikallisjournalistien lisäksi myös tutkivasta journalismista kiinnostuneet jäsenet. Salovaara kertoo kriittisen paikallisjournalismin tekemisen haasteista ja merkityksestä. Hän valottaa asiaa myös konkreettisella esimerkillä.
Aika: Ke 25.11. klo 13–14.30
Paikka: Teams
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat
Järjestäjä: SJL

Freelanceviestijän peruskurssi
Oletko aloittamassa freelance-viestijän uraa? Kokeneet viestinnän ja media-alan moniosaajat, freelancerit **Iina Kansonen** Helsingistä ja **Maria Markus** Jyväskylästä kertovat, mitä yksinyrittäjän kannattaa viestijän työssä ottaa huomioon. Webinaari sopii myös konkariviestijöille, joille on tarjolla inspiraatiota kollegoilta.
Aika: To 10.12. klo 13–15
Paikka: Teams
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat
Järjestäjä: Mediakunta, HSJ, SFJ ja SJL

KOKOUKSET

RTTL:n syysedustajakokous
Radio- ja televisiotoimittajien liitto RTTL ry:n syysedustajakokous järjestetään joulukuussa Helsingissä. Kokouksessa valitaan RTTL:n hallitus seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi ja käsitellään sääntömääräiset asiat sekä mahdolliset aloitteet. Aloiteaika päättyy 6.11.
Aika: Pe 11.12. klo 15
Paikka: Hotelli Scandic Grand Central, Vilhonkatu 13, Helsinki
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: rttl.fi
Järjestäjä: RTTL

KUVA: JENNA LEHTONEN

Poliisitoimintaa toimittajille -kurssin vetäjänä toimii yliko-misario Jyrki Haapala.

Haluatko tietää, mikä ohjaa poliisin tiedottamista?

Perinteinen Poliisitoiminta toimittajille -kurssi järjestetään marraskuun lopulla Tampereella. Poliisihallituksen ja Poliisiammattikorkeakoulun järjestämä kolmipäiväinen kurssi on tarkoitettu median edustajille, jotka haluavat kehittää asiantuntemustaan poliisitoiminnasta ja -organisaatiosta.

Kurssi käy läpi poliisin työn keskeisiä piirteitä, kuten sitä, miten julkisuuslaki sääntelee poliisin tapaa tiedottaa rikostutkinnan yhteydessä tai millaista on poliisin viestintä normaalioloissa verrattuna häiriötilanteisiin. Luennoilla ja case-esityksissä käydään läpi muun muassa ajankohtaisia rikosilmiöitä sekä poliisin työhön liittyvää voimankäyttöä, stressinhallintaa ja paineensietokykyä.

Koulutuspäivät koostuvat asiantuntija-alustuksista, tapausesittelyistä ja -keskusteluista sekä toiminnallisista osioista. Tarkempi lukujärjestys lähetetään osallistujille ilmoittautumisen päätyttyä.

Kurssi on ilmainen ja siihen voivat osallistua kaikki aiheesta kiinnostuneet. Paikkoja on 20 ja lisäksi muutama paikka journalistiopiskelijoille.

Manu Marttinen

Poliisitoimintaa toimittajille -kurssi 24.–26.11. Poliisiammattikorkeakoulussa Tampereella. Ilmoittautumiset viimeistään 2.11. sähköpostitse: viestinta.polamk@poliisi.fi.

KATSO KAIKKI LIITON TAPAHTUMAT JA KOULUTUKSET:

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Siltasaarenkatu 18 A, 7.krs.
00531 Helsinki
Broholmsgatan 18 A, 7 vån.
00531 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistiliitto.fi/sv

A-KASSA / A-KASSAN
A-kassa.fi, 020 690 455

SUOMEN JOURNALISTILIITTO
FINLANDS JOURNALISTFÖRBUND

Heikki Lotvonen, 36

- Graafinen suunnittelija ja opettaja.
- Opettaa graafista suunnittelua Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulussa.
- Työskenteli vuosina 2025–2026 residenssimuotoilijana Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulussa toimivassa Tekstien marginaalien keskuksessa. Tehnyt myös freelance-töitä graafisena suunnittelija.
- Opiskellut graafista suunnittelua Aalto-yliopistossa ja Sandberg Instituutissa Amsterdamissa. Valmistunut taiteen maisteriksi vuonna 2018.

Heikki Lotvonen toivoisi ihmisten huomaavan, miten eri työtavat ja työkalut vaikuttavat heidän ajatteluunsa ja työhönsä. Työhuoneen seinillä on kirjasinmalleja ja sabluunoita, joita hän kerää käytettynä.

Heikki Lotvonen luo itselleen sopivat suunnittelutyökalut

Graafikko Samuli Saarisen valinta

Heikki Lotvonen on teknologia- ja työkalutietoinen, metodinen ja kriittinen – eli siis moderni – graafinen suunnittelija. Hänen töissään inspiroi osaamisen, ilon, keveyden ja riippumattomuuden yhdistelmä. Lotvonen työskenteli hiljattain residenssimuotoilijana Tekstien marginaalien keskuksessa, joka toimii Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulussa. Siellä hän tutki ja loi uudenlaisia graafisen suunnittelun työkaluja ja opetti niiden käyttöä. Yksi kiinnostavimmista on Il-Verse. Kummallinen työkalu yhdistää tekstin kirjoittamisen ja taittamisen. Työkalu problematisoi sisällön ja muodon suhdetta kiinnostavasti ja pakottaa hetkeksi pois jo automaattisiksi muodostuneista tekemisen tavoista.

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Heikki Lotvonen pitää luomiensa suunnittelutyökalujen käytöstä myös työpajoja, joissa osallistujat tekevät niillä pienjulkaisuja. Päällimmäisenä oikealla Lotvosen oma pienjulkaisu ASCII art: From a Commodity Into an Obscurity.

Nina Erho, teksti ● Heli Saarela, kuvat

Miten InDesign ohjaa taittamista tai Word kirjoittamista? Tätä on pohtinut graafinen suunnittelija **Heikki Lotvonen**. Lotvonen toivoisi ihmisten huomaavan, miten eri työtavat ja työkalut vaikuttavat heidän ajatteluunsa ja työhönsä.

”Jos me kaikki käytämme samoja työkaluja, tuloksena on tosi yksitoikkoinen visuaalinen ja kirjallinen kulttuuri”, hän sanoo.

Lotvonen itse haluaisi tehdä työnsä ilman suuyritysten standardoituja työkaluja, kuten vaikkapa juuri Adobe InDesignia. Siksi hän on koodannut useita omia graafisen suunnittelun työkaluja, joilla voi luoda viivoja, fontteja, palstoja ja taittaa.

Syksystä 2025 kevääseen 2026 Lotvonen pystyi keskittymään kokonaan uusiin työkaluihinsa. Sen mahdollisti residenssimuotoilijan pesti Aalto-yliopiston Tekstien marginaalien keskuksessa. Keskus toimii Koneen säätiön tuella, ja sen idea on tutkia tekstin muotoilua muista kuin tavanomaisista näkökulmista.

Alkuvuodesta 2026 Lotvonen julkaisi työkalun nimeltä Il-Verse, joka yhdistää graafista suunnittelua ja kirjoittamista.

”Sillä voi kirjoittaa kuin tekstinkäsittelyohjelmalla, mutta sen sijaan, että kirjaimet asettuisivat riviin aina seuraavan kirjaimen viereen, ne ’tippuvat’ määriteltyyn suuntaan. Kun kirjaimet törmäävät toisiinsa, ne ’jumahtavat’”, Lotvonen sanoo.

”Se tuo kirjoittamiseen paljon uusia ideoita.”

Käyttäjätestiin Il-Verse pääsi työpajassa, jonka Lotvonen järjesti tekstin parissa työskenteleville taiteilijoille Tekstin talolla Helsingissä. Hänen mukaansa osallistujat oppivat käyttämään työkalua nopeasti. Kolmessa tunnissa kukin tuotti kuvarunon, jossa merkityksiä välittää sanojen sisällön lisäksi niiden muoto.

Tähän mennessä Lotvonen on tehnyt kokonaan omilla työkaluillaan pienjulkaisun, jonka ulkoasu muistuttaa kirjan taittoa. Seuraavaksi hän haluaa tehdä kokonaisen kirjan. Vaikka työkaluissa ja työnkuluissa riittää vielä hiottavaa, Lotvonen on toiveikas.

”Pienjulkaisun valmistuminen osoitti, että kaikki se työ, mitä olen työkalujen kanssa tehnyt, alkaa pikkuhiljaa realisoitua. Kun sen jälkeen avasin InDesignin, huomasin entistä selvemmin kaiken ärsyttävän AI-kaman ja bugit, jotka tekevät suunnittelusta tahmaista.”

Lotvonen uskoo, että jonain päivänä hänen työkaluillaan voi harjoittaa graafisen suunnittelijan ammattia.

”Toki jo se olisi voitto, että ihmiset saisivat taas työkalut haltuunsa, suunnittelu olisi hauskempaa ja siitä voisi kokea enemmän ammattiylpeyttä.” ●

ETSITKÖ ALAN PARHAITA KESÄTYÖNTEKIJÖITÄ?

Ensi kesän kesätyöhaku alkaa Journalistiliiton ja mediayhtiöiden välisen sopimuksen mukaisesti 7. tammikuuta 2027.

Ilmoita Journalistissa, niin tavoitat parhaat toimittajat, valokuvaajat ja muut alan huipputekijät.

Journalisti 1/2027 Ilmestyy: 5.1.2027 Aineistopäivä: 10.12.2026

Ota yhteyttä:

Puhelin: 044 755 5002

Sähköposti: ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi

JOURNALISTI

Media-alan ammattilehti